

UNIVERZITA KARLOVA

Právnická fakulta

Karel Janeba

**Dohody společníků kapitálových společností
o výkonu hlasovacích práv**

Diplomová práce

Vedoucí diplomové práce: Prof. JUDr. Stanislava Černá, CSc.

Katedra obchodního práva

Datum vypracování práce (uzavření rukopisu): 31. 5. 2024

Prohlašuji, že jsem předkládanou diplomovou práci vypracoval samostatně, že všechny použité zdroje byly řádně uvedeny a že práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

Dále prohlašuji, že vlastní text této práce včetně poznámek pod čarou má 136 611 znaků včetně mezer.

V Praze dne 31. 5. 2024

Karel Janeba

Poděkování

Rád bych na tomto místě poděkoval prof. JUDr. Stanislavě Černé, CSc. za její cenné rady, připomínky a za projevenou ochotu při vedení této práce. Dále bych rád poděkoval své rodině, partnerce a přátelům za nekonečnou podporu během celého studia.

Obsah

Úvod.....	1
1. Pojem a subjekty vedlejších dohod společníků kapitálových společností.....	3
1.1. Pojem vedlejších dohod společníků kapitálových společností.....	3
1.2. Akcionáři a společníci jako subjekty vedlejších dohod.....	7
1.3. Třetí osoby jako subjekty vedlejších dohod.....	8
1.4. Společnost jako subjekt vedlejších dohod.....	10
2. Obecně o dohodách o výkonu hlasovacích práv.....	12
2.1. Obecně o hlasovacím právu	14
2.2. Forma a obsahové náležitosti dohod o výkonu hlasovacích práv.....	16
2.3. Dohoda o výkonu hlasovacích práv jako smlouva o společnosti.....	19
2.4. Podmínky platnosti u některých typů dohod o výkonu hlasovacích práv.....	22
2.4.1. Zakázané dohody o výkonu hlasovacích práv podle § 186d obchodního zákoníku po rekonstrukci.....	23
2.4.2. Úplatná dohoda o výkonu hlasovacích práv.....	25
2.4.3. Smlouva o plnění třetí osoby jako součást dohody o výkonu hlasovacích práv.....	31
3. Soukromoprávní důsledky porušení dohody o výkonu hlasovacích práv.....	36
3.1. Vymahatelnost závazků z dohody o výkonu hlasovacích práv soudní cestou..	36
3.1.1. Smluvní pokuta.....	37
3.1.2. Nahrazení projevu vůle.....	38
3.1.3. Vyloučení společníka ze společnosti.....	41
3.2. Neplatnost usnesení valné hromady.....	43
3.3. Zneužití hlasovacího práva.....	47
Závěr.....	49
Seznam zkratk.....	52
Seznam použitých zdrojů.....	53
Název diplomové práce v českém jazyce, abstrakt v českém jazyce a 3 klíčová slova v českém jazyce.....	58
Název diplomové práce v anglickém jazyce, abstrakt v anglickém jazyce a 3 klíčová slova v anglickém jazyce	59

Úvod

Dohody společníků kapitálových společností o výkonu hlasovacích práv jsou představitelem inominátních kontraktů. Jedná se o smluvní ujednání, které se vyvinulo v angloamerickém právním prostředí, nicméně i kontinentální právo postupně a častěji začleňuje tento institut do běžné obchodní praxe. V českém právním prostředí však nejsou dohody o výkonu hlasovacích práv nijak právně upraveny, přičemž ani judikatury není mnoho.

Předkládaná práce pracuje s dvěma termíny, a to sice dohodou o výkonu hlasovacích práv, která představuje zkratku hlavního tématu této diplomové práce (dohody společníků kapitálových společností o výkonu hlasovacích práv), a taktéž s pojmem vedlejší dohoda, kdy tento pojem v následujícím textu představuje zastřešující pojem pro veškeré smluvní ujednání společníků, které je uzavíráno mimo společenskou smlouvu a týká se úpravy práv a povinností společníků souvisejícími se společností. V předkládaném textu se taktéž používá zastřešujícího pojmu „společnost“, jímž se myslí souhrnně společnost s ručením omezeným i akciová společnost, nebude-li výslovně uvedeno jinak. Totožné pak platí pro souhrnný pojem „společník“, který označuje jak společníka společnosti s ručením omezeným, tak akcionáře akciové společnosti a též pro pojem „společenská smlouva“, který je používán i namísto stanov.

Cílem předkládané diplomové práce je zodpovědět na otázku, zda poskytuje současná právní úprava dostatečný prostor pro řešení vybraných právních problémů souvisejících s dohodami o výkonu hlasovacích práv. Diplomová práce si taktéž klade za cíl zodpovědět na dílčí otázky v konkrétních kapitolách.

Předkládaná práce nejprve obsahuje obecné představení vedlejších dohod jako celku, přičemž následně text pokračuje rozborem, kdo může vedlejší dohodu obecně uzavřít. Pozornost je zaměřena zejména na otázku, zda může být vedlejší dohoda uzavřena s třetí osobou či i se samotnou společností, jejíž společníci vedlejší dohodu uzavírají. Jelikož jsou dohody o výkonu hlasovacích práv subtypem vedlejších dohod jako celku, uplatní se závěry vyřčené v první kapitole i pro dohody o výkonu hlasovacích práv.

Ve zbývající části práce je již pozornost zaměřena výlučně na dohody o výkonu hlasovacích práv. Jelikož je ovšem jejich pojmu, důvodům vedoucím ke sjednávání a subjektům, které je mohou uzavírat, věnován prostor v první kapitole, zaměřuje se druhá kapitola v první části nejprve na hlasovací právo jako celek, jelikož je předmětem dohod o výkonu hlasovacích práv. Tato část se zejména zabývá otázkou samostatné převoditelnosti hlasovacího práva. V další části je pojednáno o formě a obsahových náležitostech, pozornost je upřena zejména na možnost jednorázového průlomu do společenské smlouvy dohodou o výkonu hlasovacích práv. Další část

se zaměřuje na posouzení dohody o výkonu hlasovacích práv jako smlouvy o společnosti a v poslední části druhé kapitoly je pojednáno o podmínkách platnosti dohod o výkonu hlasovacích práv. Diplomová práce si v této části klade především za cíl zodpovědět na otázku, zda i po rekodifikaci soukromého práva lze říci, že dohody o výkonu hlasovacích práv, které dříve zapovídal § 186d ObchZ, budou neplatné i dnes, byť textace § 186d ObchZ nebyla do zákona o obchodních korporacích vtělena, a zda je možné sjednat dohodu o výkonu hlasovacích práv jako úplatnou, respektive poskytnout úplatu za výkon hlasovacího práva. V neposlední řadě se text zabývá otázkou, za jakých podmínek je možné mít součástí dohody o výkonu hlasovacích práv smlouvu o plnění třetí osoby.

V poslední části práce je věnována pozornost soukromoprávním důsledkům porušení dohody o výkonu hlasovacích práv. V první části je pojednáno o vymahatelnosti závazků z dohody o výkonu hlasovacích práv soudní cestou, pozornost je upřena zejména na problematiku nahrazení projevu vůle a vyloučení společníka ze společnosti. Byť by pod „soudní cestu“ spadala i problematika neplatnosti usnesení valné hromady, je tomuto tématu z důvodu rozsahu věnovaná samostatná kapitola. Diplomová práce se tak zabývá i otázkou, zda je možné, aby v případě hlasování v rozporu s uzavřenou dohodou o výkonu hlasovacích práv bylo prohlášeno usnesení valné hromady přijaté na podkladě tohoto hlasování za neplatné. V poslední části je poté stručněji pojednáno o problematice zneužití hlasovacího práva, zejména právě s přihlédnutím k neplatnosti usnesení valné hromady.

Použitými metodami v práci je zejména deskripce, analýza a syntéza. V práci též lze najít prvky komparace, kdy je v určitých pasážích pracováno i se zahraniční právní úpravou a je odkazováno na závěry zahraniční právní literatury či soudních rozhodnutí.

1. Pojem a subjekty vedlejších dohod společníků kapitálových společností

Tématem této diplomové práce jsou dohody společníků kapitálových společností o výkonu hlasovacích práv. Dohody o výkonu hlasovacích práv jsou druhem tzv. vedlejších dohod společníků kapitálových společností. Vedlejšími dohodami se myslí takové smluvní ujednání mezi společníky, jimiž se upravují práva a povinnosti související s účastí ve společnosti, avšak jsou uzavírány mimo společenskou smlouvu. Jak bude zevrubněji popsáno níže, důvodů ke sjednání vedlejší dohody obecně a jejich výhod je mnoho.

Z důvodu, že dohody o výkonu hlasovacích práv, o nichž pojednává tato diplomová práce, jsou pouze druhem vedlejších dohod jako celku, považuji za důležité nejprve obecněji představit a uvést vedlejší dohody obecně, neboť mnoho závěrů ohledně vedlejších dohod se uplatní i pro dohody o výkonu hlasovacích práv, přičemž samotným dohodám o výkonu hlasovacích práv bude věnována pozornost ve zbytku diplomové práce.

Následující část textu si klade za cíl obecně pojednat o vedlejších dohodách jako celku, představit je, zamyslet se nad možnými definicemi a porovnat tyto se zahraničím a v neposlední řadě se zaměřit na důvody, které mohou vést k uzavření vedlejších dohod. S tím souvisí i další část textu, kdy je nutné si klást otázku, kdo vůbec je oprávněn uzavřít vedlejší dohodu, případně za jakých podmínek.

V dalším textu si tak budu zejména klást otázku, zda je možné, aby byla vedlejší dohoda uzavřena s třetí osobou, která stojí vně společnosti a není jejím společníkem. Stejně tak se zaměřím i na otázku, zda může vedlejší dohodu uzavřít i samotná společnost, jejíž společníci ji uzavírají mezi sebou, případně za jakých podmínek je toto možné.

1.1. Pojem vedlejších dohod společníků kapitálových společností

Vedlejší dohody společníků kapitálových společností jsou institutem, který se vyvinul z praxe.¹ Nepřekvapí tak absence zákonné definice, prostor pro definici byl tak ponechán na nauce. Pro českou právní doktrínu přinesla definici S. Černá, která vedlejší dohody charakterizuje jako zvláštní ujednání všech či některých zakladatelů či společníků kapitálových společností, jejichž obsah souvisí s účastí ve společnosti (týká se vzájemných vztahů společníků či jejich vztahů ke společnosti), která jsou uzavírána mimo stanovy či společenskou smlouvu a nemají tudíž formu

¹ ŠPAČKOVÁ, M. Akcionářské dohody o výkonu hlasovacího práva a limity jejich sjednávání. *Bulletin advokacie*, 2019, č. 7-8, s. 47.

notářského zápisu a nepodléhají ani povinné publicitě.² Další definici poté přidala M. Špačková, která vedlejší dohody definovala jako jakoukoliv dohodu uzavíranou akcionáři *inter se*, upravující jejich vzájemné vztahy vyplývající z účasti na obchodní korporaci nad rámec povinných ujednání obsažených v zakladatelských dokumentech, resp. nad rámec zákonem daných práv a povinností. Jedná se o institut vyvinutý cestou praxe, proto nepřekvapí nejen již zmíněná absence zákonné definice ale i nejednotná terminologie („akcionářské smlouvy“, „akcionářské dohody“, „vedlejší dohody“, „extrastatutární dohody“ apod.).³

Oproti tomu na Slovensku Obchodný zákonník vedlejší dohody přímo definuje, a to jako písemné dohody mezi společníky, kterými si mohou dohodnout vzájemná práva a povinnosti vyplývající z jejich účasti na společnosti.⁴ Skutečnost, že Slovensko má právně upraveny vedlejší dohody je v kontrastu se zbytkem světa spíše raritní skutečností, jelikož často zákony neobsahují definici, ale ani právní úpravu.⁵

K uvedenému vymezení uvádí K. Csach, že stanovy či společenská smlouva (které označuje K. Csach za „korporační ústavu“)⁶ obecně upravují (mimo jiné) existenci, fungování, strukturu a organizaci obchodní společnosti, přičemž mimo tuto korporační ústavu mohou společníci uzavřít i osobní smlouvy, které upravují jejich vztahy vyplývající z jejich účasti na společnosti.⁷

Vedlejší dohody jsou ovšem institutem, který se hojně využívá po celém světě. Lze se setkat i s konstatováním, že touha lidí sdružovat se v rámci společnosti zde byla odjakživa, přičemž s rozkvětem světa došlo časem ke vzniku vedlejších dohod, které jsou dnes obvyklou součástí spousty společností, neboť ne každé ujednání bylo vhodné či účelné vtělit do společenské smlouvy.⁸

Zmíněná nejednotná terminologie je vlastní stále i angloamerické kultuře, kde se kromě tradičního pojmu „*shareholders' agreements*“ lze setkat i s pojmy „*side letters*“, „*side*

² ČERNÁ, S. Vedlejší dohody (sideletters) společníků kapitálových společností. *Obchodněprávní revue*, 2011, č. 1, s. 1-10.

³ ŠPAČKOVÁ, M. op. cit. sub 1.

⁴ Viz plné znění § 66c odst. 1 Obchodného zákonníku: „Písomnou dohodou medzi spoločníkmi si môžu strany dohodnúť vzájomné práva a povinnosti vyplývajúce z ich účasti na spoločnosti, a to najmä spôsob a podmienky výkonu práv spojených s účasťou na spoločnosti, spôsob výkonu práv súvisiacich so správou a riadením spoločnosti, podmienky a rozsah účasti na zmenách základného imania a vedľajšie dojednania súvisiace s prevodom účasti na spoločnosti.“

⁵ MOCK, S., CSACH, K., HAVEL, B. *International handbook on shareholders' agreements: regulation, practice and comparative analysis*. Berlin: De Gruyter, 680 s., 2018. ISBN 9783110501568, s. 6.

⁶ Tamtéž.

⁷ CSACH, K. In: CSACH, K., HAVEL B. a kol. *Akcionářské dohody*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 320 s., 2017. ISBN 9788075527844, s. 3.

⁸ BHAT, S. *Law of Business Contracts in India*, India: SAGE Publications India Pvt, 313 s., 2018. ISBN 9788132102236, s. 141.

agreements“, „shareholders‘ conventions“ či „voting agreements“,⁹ byť termín „shareholders‘ agreements“ je zřejmě nejčastěji používaný.¹⁰

V další zahraniční úpravě se můžeme setkat i s mnohem dřívějšími zmínkami o vedlejších dohodách. Ve Velké Británii Sněmovna lordů v roce 1897 rozhodovala případ Welton v Saffery, přičemž v odůvodnění rozhodnutí lze nalézt následující: „*Jednotliví akcionáři mohou samozřejmě řešit své vlastní zájmy smluvně tak, jak uznají za vhodné. Takové smlouvy, ať už by je uzavřeli všichni nebo jen někteří akcionáři, by však zakládaly osobní závazky nebo exceptio personalis pouze vůči nim samotným a nestaly by se tak úpravou regulací společnosti ani by nebyly závazné pro nástupce smluvních stran nebo pro nové akcionáře*“.¹¹

Dále je možné uvést, že legislativní vymezení vedlejších dohod obsahuje i vzorový modelový zákon UNCITRAL o jednoduché obchodní společnosti z roku 2015,¹² který v čl. 36 uvádí následující definici: „*Dohody uzavřené mezi akcionáři týkající se nabytí nebo prodeje akcií, předkupního práva nebo práva na přednostní koupi akcií, uplatnění práva na koupi akcií nebo práva na přednostní koupi akcií, hlasovacích práv, hlasování na základě plné moci nebo jakýchkoli jiných platných záležitostí, jsou pro akcionáře závazné*“.¹³

Byť se nejedná o definici, pak s vedlejšími dohodami pracuje i Směrnice Evropského parlamentu a Rady o některých aspektech práva obchodních společností,¹⁴ která v čl. 67 odst. 2 písm. a) bodu ii) zmiňuje právě vedlejší dohody.

Jak je patrné z výše uvedeného, terminologie se napříč právními řády různí. Vedlejší dohody lze označit taktéž jako akcionářské, společnické, extrastatutární a není ani jednoznačně ustálené,

⁹ WOLF, R. Ch. *The Law and Practice of Shareholders‘ Agreements in National and International Joint Ventures: Common and Civil Law Uses*. Alphen aan den Rijn: Wolters Kluwer, Law & Business, 2014, 480 s. ISBN 9789041147677. s. 11.

¹⁰ Tamtéž.

¹¹ Do českého jazyka přeloženo diplomantem. Originální pasáž z rozhodnutí zní: „*Of course, individual shareholders may deal with their own interests by contract in such way as they may think fit. But such contracts, whether made by all or some only of the shareholders, would create personal obligations, or an exceptio personalis against themselves only, and would not become a regulation of the company, or be binding on the transferees of the parties to it, or upon new or non-assenting shareholders*.“ Welton v Saffery [online]. [cit. 2023-12-31]. Dostupné z: <https://vlex.co.uk/vid/welton-v-saffery-792741213>

¹² UNCITRAL Draft model law on a simplified business entity. A/CN.9/WG.I/WP.89. [online]. [cit. 2023-12-31]. Dostupné z: <https://documents-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/LTD/V15/005/91/PDF/V1500591.pdf?OpenElement>

¹³ Do českého jazyka přeloženo diplomantem. Originální znění čl. 36 zní: „*Agreements entered into among shareholders concerning the acquisition or sale of shares, pre-emptive rights or rights of first refusal, the exercise of voting rights, voting by proxy, or any other valid matter, shall be binding upon the simplified business entity, provided that such agreements have been filed with the simplified business entity. Shareholders‘ agreements shall be valid for any period of time determined in the relevant agreement*.“

¹⁴ Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/1132 ze dne 14. června 2017 o některých aspektech práva obchodních společností (kodifikované znění).

zda se používá termín „dohoda“ anebo „smlouva“ (byť se s termínem „dohoda“ lze setkat značně častěji). Stejně tak je tomu i v angloamerickém právním prostředí.

Obecně tak lze vedlejší dohody charakterizovat jako smluvní ujednání, které upravuje a dále specifikuje práva a povinnosti smluvních stran, které zákonná úprava nebo úprava ve společenské smlouvě buď nspecifikuje vůbec, anebo seznají společníci vhodnější je specifikovat takto sami.¹⁵

Z hlediska důvodů, které mohou společníky a jiné osoby vést k uzavření vedlejší dohody lze uvést primárně skutečnost, že vedlejší dohody jsou diskrétní. Jelikož závazky stanovené ve vedlejší dohodě nejsou závazky stanovenými ve společenské smlouvě, nepodléhají tak zveřejnění ve sbírce listin obchodního rejstříku a zůstávají tak skryty před očima veřejnosti. Dalším důvodem nepochybně je, že v případě změny společenské smlouvy musí nejen o této změně rozhodnout celá valná hromada společnosti,¹⁶ což již samo o sobě s sebou nese náklady časové i finanční, ale též je nutné takové rozhodnutí osvědčit notářským zápisem.¹⁷ Naproti tomu vedlejší dohoda je standardní (minimálně) dvoustranné právní jednání, k jehož změně není nutné svolávat valnou hromadu či pořizovat notářský zápis a o jehož změně se, vyjma stran závazku, nemusí nikdo dozvědět. Diskrétnost a nízké náklady pak jako hlavní výhodu vedlejších dohod uvádí i S. Černá.¹⁸ I zahraniční publikace se pak kloní k tomu, že diskrétnost vedlejších dohod je jejich hlavní výhodou a častou motivací jejich sjednávání.¹⁹

Na druhou stranu lze skutečnost, že jde o (minimálně) dvoustranné právní jednání vnímat i jako jistou nevýhodu vedlejší dohody, neboť dvoustranný závazek se mění či ruší snadněji nežli společenská smlouva společnosti.

Jako nevýhodu uvádí R. K. Singh i tu skutečnost, že vedlejší dohoda nezavazuje nového nabyvatele podílu ve společnosti, nebude-li on sám chtít být vázán vedlejší dohodou.²⁰ Další autoři poté uvádí jako další z nevýhod v právních rádech častý nedostatek příslušné judikatury, která by řešila sporné otázky.²¹

¹⁵ CHEMLA, G., HABIB, M. A., LJUNGQVIST, A. An Analysis Of Shareholder Agreements. *Journal of the European Economic Association*. 2007, roč. 5, č. 1, s. 93-121. ISSN 1542-4766. [online]. [cit. 24-02-25]. Dostupné z: https://www.zora.uzh.ch/id/eprint/63184/1/Chemla_An_Analysis_of_Shareholder_Agreements.pdf

¹⁶ Viz § 190 odst. 2 písm. a) ZOK pro společnost s ručením omezeným a § 421 odst. 2 písm. a) ZOK pro akciovou společnost.

¹⁷ Viz § 432 odst. 1 ZOK.

¹⁸ ČERNÁ, S. op. cit. sub 2.

¹⁹ MOCK, S., CSACH, K., HAVEL, B. op. cit. sub 5, s. 8.

²⁰ SINGH, R. K. In: BHAT, S. op. cit. sub 8, s. 143.

²¹ MOCK, S., CSACH, K., HAVEL, B. op. cit. sub 5, s. 8.

1.2. Akcionáři a společníci jako subjekty vedlejších dohod

S ohledem na skutečnost, že obsah vedlejších dohod bude primárně souviset s účastí společníka ve společnosti, budou nejčastějšími subjekty právě akcionáři v případě akciové společnosti a společníci v případě společnosti s ručením omezeným.

Pravidelně bývají účastníky buď všichni společníci, anebo ti s rozhodující většinou hlasů ve společnosti, jak konstatují J. Dědič a J. Lasák.²² K tomuto vymezení dodává S. Černá, že v případě, kdy jsou účastníky všichni společníci, hovoří se o tzv. omnilaterálních dohodách, přičemž jsou-li účastníky jen někteří společníci, hovoří se o tzv. frakčních dohodách.²³

Pokud jsou tedy nejčastějšími subjekty vedlejších dohod samotní společníci, vyvstává otázka, zda je nutné, aby vždy alespoň jedním z účastníků vedlejší dohody byl společník. Osobně jsem toho názoru, že ano. Lze si jen stěží představit smluvní ujednání, jehož obsahem by byla úprava práv a povinností ve vztahu ke konkrétní společnosti, aniž by ani jedna ze smluvních stran neměla reálnou možnost tato práva a povinnosti naplnit, neboť by nebyla společníkem. Respektive soudím, že byť kdokoliv může uzavřít téměř libovolnou inominátní smlouvu (viz § 1746 odst. 2 OZ), nemůže jít z povahy věci o vedlejší dohodu, pokud ani jedna ze stran nebude společníkem. Ke shodnému závěru dospívá R. Ch. Wolf, byť tak činí ve vztahu k dohodám o výkonu hlasovacích práv.²⁴

S převodem podílu však na nabyvatele podílu nepřejdou závazky z vedlejší dohody, jelikož závazky z vedlejší dohody nejsou součástí podílu ve smyslu § 31 ZOK.²⁵ Pokud by alespoň jedna ze smluvních stran smlouvy o převodu podílu projevila vůli být vázána závazky z vedlejší dohody, kterou uzavřel převodce podílu, bude nutné, aby byla vedlejší dohoda na nabyvatele podílu postoupena ve smyslu § 1895 a násl. OZ. Podle důvodové zprávy k občanskému zákoníku lze postoupit jen tu smlouvu, jestliže to její povaha nevyklučuje, přičemž zejména půjde o případy závazků k osobnímu plnění některé ze smluvní stran či závisí-li plnění na osobních vlastnostech jedné či druhé strany.²⁶ Ke stejnému závěru se pak přiklání i J. Guričová, ačkoliv dodává, že i v takovém případě by bylo možné postoupení smlouvy provést, pokud spolu s postoupením došlo

²² DĚDIČ, J., LASÁK, J. In: CSACH, K., HAVEL B. a kol. op. cit. sub 7, s. 52.

²³ ČERNÁ, S. op. cit. sub 2.

²⁴ WOLF, R. Ch. op. cit. sub 9, s. 135.

²⁵ Shodně viz DĚDIČ, J., LASÁK, J. In: CSACH, K., HAVEL B. a kol. op. cit. sub 7, s. 52 nebo také ČERNÁ, S. op. cit. sub 2.

²⁶ Důvodová zpráva k zákonu č. 89/2012 Sb., občanský zákoník. Sněmovní tisk č. 362/0. Parlament České republiky, Poslanecká sněmovna, 2013, VI. volební období [cit. 8. 12. 2023]. Dostupné z: https://vlada.gov.cz/assets/media-centrum/aktualne/d_vodov_zpr_va_k_oz_30_1_5.2008.pdf

ke změně obsahu závazku kumulativní novací.²⁷ Výkon hlasovacího práva je však činností, která nespadá pod plnění navázané na osobní vlastnosti jedné či druhé strany, tudíž bude možné při převodu podílu postoupením smlouvy postoupit na nabyvatele podílu i závazky z vedlejší dohody. Jako praktické se pak jeví doporučení, aby ve vedlejší dohodě byl obsažen závazek kterékoli ze smluvních stran zajistit postoupení smlouvy na nabyvatele podílu.

U přechodu podílu však J. Dědič a J. Lasák soudí, že závazky z vedlejší dohody přejdou na právního nástupce bez dalšího, jelikož se dle nich vedlejší dohoda neliší od jiných smluv majetkové povahy, které přechází na právního nástupce.²⁸ Osobně se s tímto názorem ztotožňují, neboť při smrti fyzické osoby či přeměně právnické osoby, kdy jmění přechází na právního nástupce, není důvod k výjimce pro práva a povinnosti plynoucí z vedlejších dohod, jejichž předmětem je toliko výkon hlasovacího práva.

1.3. Třetí osoby jako subjekty vedlejších dohod

Nejčastějšími subjekty vedlejších dohod jsou tedy právě společníci. Jakkoliv by se mohlo zdát z v praxi relativně ustáleného anglického názvu *shareholders' agreement*, že vedlejší dohody jsou oprávněny uzavřít pouze společníci, mohou ve skutečnosti vedlejší dohodu uzavírat i jiné osoby, ovšem vždy musí být jednou ze smluvních stran společník.²⁹

Touto třetí osobou pak může být téměř jakákoli libovolná osoba, K. Csach uvádí, že typicky by mohlo jít o významného věřitele či financující banku.³⁰ U věřitele si lze představit, že by mohl mít zájem dohlížet na chod společnosti, avšak by neměl zájem stát se společníkem společnosti. Věřitele jako typického představitele třetí osoby, která je subjektem vedlejší dohody, uvádí i zahraniční literatura.³¹ Že může být třetí osoba subjektem vedlejší dohody, uvádí pak ve vztahu k dohodě o výkonu hlasovacích práv i V. Filip.³²

Dále pak M. Špačková uvádí, že ačkoliv je možné, aby subjektem vedlejší dohody byla třetí osoba, je jednoznačně v daném případě třeba zvýšené obezřetnosti.³³ S tímto názorem M. Špačkové souzním, jelikož v daném případě pak může docházet k tomu, že by na chod společnosti mohla mít velký (ne-li rovnou většinový) vliv osoba, kterou ani ostatní společníci nemusejí

²⁷ GURIČOVÁ, J. § 1895. In: PETROV, J., VÝTISK, M., BERAN, V. a kol. *Občanský zákoník*. 2. vydání (2. aktualizace). Praha: C. H. Beck, 2023. 3352 s. ISBN 9788074007477. In: Beck-online [právní informační systém].

²⁸ Shodně viz DĚDIČ, J., LASÁK, J. In: CSACH, K., HAVEL B. a kol. op. cit. sub 7, s. 53.

²⁹ Viz závěry v předchozí kapitole.

³⁰ CSACH, K. In: CSACH, K., HAVEL B. a kol. op. cit. sub 7, s. 18.

³¹ MOCK, S., CSACH, K., HAVEL, B. op. cit. sub 5, s. 17.

³² FILIP, V. In: LASÁK, J., DĚDIČ, J., POKORNÁ, J., ČÁP, Z., SKÁLOVÁ, J. a kol. *Zákon o obchodních korporacích: Komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2021. 2628 s. ISBN: 9788075988812. § 353 In: ASPI [právní informační systém].

³³ ŠPAČKOVÁ, M. op. cit. sub 1.

dostatečně znát. Tuto třetí osobu by pak ani netížila povinnost loajality, jelikož ta je vlastní pouze společníkům, jak stanoví § 212 OZ. Je ovšem zapotřebí dodat, že povinnost loajality společníků dle § 212 OZ má „nižší standard“ oproti povinnosti loajality, jež tíží členy volených orgánů, kdy se kupříkladu od společníků nevyžaduje, aby upřednostňovali zájmy korporace před svými vlastními zájmy.³⁴

Existují ovšem i pohledy, které třetí osoby jako subjekt vedlejších dohod, vykládají restriktivněji. Kupříkladu J. Husár uvádí, že subjektem vedlejších dohod nemůže být jakákoliv třetí osoba, nýbrž pouze nabyvatel podílu ve společnosti, a to s odkládací podmínkou účinnosti vedlejší dohody právě do doby nabytí účasti ve společnosti.³⁵ Obdobně tak uvádí i J. Dědič a J. Lasák.³⁶

Takové závěry se však, ve světle pohledů předchozích citovaných autorů a mého názoru, neuplatní. Jakkoliv český právní řád (na rozdíl od slovenského Obchodného zákonníku) neobsahuje výslovnou úpravu vedlejších dohod jako celku, bylo by takové omezení nepřipustným zásahem do zásady autonomie vůle a smluvní volnosti, tím pádem pak rozporné s § 1725 věta druhá OZ. Právě autonomie vůle je jednou ze stěžejních zásad soukromého práva, Nejvyšší soud ji chápe jako možnost osoby vlastní vůlí ovlivňovat a určovat své postavení v právních vztazích, zvláště pak v závazkových, kde se projevuje jako zásada smluvní volnosti.³⁷ Tím pádem také jako svoboda vstupovat do právních vztahů. V neposlední řadě je pak třeba zmínit, že uzavření vedlejší dohody obecně ani není rozporné s obecnými korektivy právního jednání (§ 1 odst. 2 OZ) a ani s principy, na nichž stojí zákon o obchodních korporacích. Ostatně pak, ve vztahu k dohodám o výkonu hlasovacích práv, zákon o obchodních korporacích přímo umožňuje zastoupení na valné hromadě na základě plné moci,³⁸ což může být i jeden z následků uzavření dohody o výkonu hlasovacích práv s třetí osobou, kdy ji je udělena plná moc k výkonu hlasovacího práva na valné hromadě.³⁹ Zbývá jen dodat, že krom již zmíněných autorů, kteří uvádí, že je možné sjednat vedlejší dohodu s třetí osobou (či přímo dohodu o výkonu hlasovacích práv), uvádí totožné i V. Janošek⁴⁰ či zahraniční literatura.⁴¹

³⁴ Shodně viz HRABÁNEK, D. In: PETROV, J., VÝTISK, M., BERAN, V. op. cit. sub 27, § 212 In: Beck-online [právní informační systém].

³⁵ HUSÁR, J. In: SUCHOŽA, J. a kol. *Obchodný zákonník a súvisiace predpisy: komentár*. Bratislava: Eurounion, 2016, 1336 s. ISBN: 9788089374342. s. 243.

³⁶ DĚDIČ, J., LASÁK, J. In: CSACH, K., HAVEL B. a kol. op. cit. sub 7, s. 52

³⁷ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 25. 5. 2021, sp. zn. 28 Cdo 1017/2021-II.

³⁸ Viz § 168 odst. 1 ZOK pro společnost s ručením omezeným a § 399 odst. 1 ZOK pro akciovou společnost.

³⁹ K dohodám o výkonu hlasovacích práv v širším a užším smyslu viz kapitola 2. této diplomové práce.

⁴⁰ JANOŠEK, V. Dohody o výkonu hlasovacích práv, akcie bez hlasovacích práv, sistace hlasovacích práv akcionáře (nejen) na základě ujednání stanov. *Obchodněprávní revue*. 2016, č. 4, s. 109-118.

⁴¹ MOCK, S., CSACH, K., HAVEL, B. op. cit. sub 5, s. 17.

Lze tedy shrnout, v souladu s argumentací uvedenou výše, že může být vedlejší dohoda uzavřena i s třetí osobou, aniž by bylo nutné, aby tato třetí osoba byla nutně budoucím nabyvatelem podílu ve společnosti.

1.4. Společnost jako subjekt vedlejších dohod

V neposlední řadě je zapotřebí zaměřit se na otázku, zda může být subjektem vedlejší dohody i samotná společnost, jejíž společníci dohodu uzavírají. Požadavek, aby byla společnost subjektem vedlejší dohody se, dle J. Dědiče a J. Lasáka, v praxi často objevuje, přičemž zmínění autoři takovou společnost v uvedeném případě označují za „cílovou společnost“.⁴²

Ohledně této otázky J. Dědič i J. Lasák uvádí, že nelze takovou možnost *a priori* vyloučit, nicméně je zapotřebí dodržet požadavek rovného zacházení s akcionáři ve smyslu § 244 ZOK.⁴³

Jistě lze souhlasit se závěrem J. Dědiče i J. Lasáka, že neplatné budou takové vedlejší dohody, jejichž smluvní stranou bude cílová společnost, které nebudou mít jako smluvní strany veškeré akcionáře, a to z důvodu rozporu s § 244 ZOK, případně též veškeré společníky společnosti s ručením omezeným, a to z důvodu rozporu s § 212 odst. 1 OZ. Mezi dobou vydání citovaného textu a psaním této diplomové práce sice došlo v důsledku tzv. „velké novely“⁴⁴ k novelizaci § 244 ZOK, která odstranila citovaný druhý odstavec, nicméně uvedené závěry se uplatní i nadále. To ostatně potvrzuje i důvodová zpráva k novelizačnímu zákonu, která uvádí, že druhý odstavec je nadbytečným a matoucím, neboť zásada rovného zacházení vychází jak z prvního odstavce,⁴⁵ tak i z obecné úpravy obsažené v § 212 OZ.⁴⁶

Z důvodu uvedeného rovného zacházení se všemi společníky je tak zřejmé, že prvotním předpokladem platnosti vedlejší dohody, jejíž smluvní stranou je cílová společnost, je skutečnost, aby smluvní stranou byli též všichni společníci. Pokud by přeci jen byla sjednaná vedlejší dohoda jen s některými společníky a společností, byla by neplatná pro rozpor se zákonem ve smyslu § 580 odst. 1 OZ.

⁴² DĚDIČ, J., LASÁK, J. In: CSACH, K., HAVEL B. a kol. op. cit. sub 7, 53 s.

⁴³ Tamtéž. Citovaná pasáž hovoří o § 244 ZOK, neboť se zmíněná publikace týká především akciových společností. Nepochybně se ovšem ve vztahu k dalším společnostem (zejména společnosti s ručením omezeným) uplatní vyřčené závěry taktéž, jen bude nutné argumentovat spíše obecnějším ustanovením - § 212 odst. 1 OZ.

⁴⁴ Novela byla provedena zákonem č. 33/2020 Sb., kterým se mění zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích), ve znění zákona č. 458/2016 Sb., a další související zákony.

⁴⁵ Myšlen § 244 odst. 1 ZOK s účinností do 31. 12. 2020. Od 1. 1. 2021 citováno pouze jako § 244 ZOK.

⁴⁶ Důvodová zpráva k zákonu č. 33/2020 Sb., kterým se mění zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích), ve znění zákona č. 458/2016 Sb., a další související zákony. Sněmovní tisk č. 207/0. Parlament České republiky, Poslanecká sněmovna, 2018, VIII. volební období [cit. 10. 12. 2023]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/text/orig2.sqw?idd=135885>

Lze se však tázat, pokud bude tento předpoklad splněn, zda jsou zde i jiná omezení pro platnost takové dohody. Omezením bezpochyby bude tzv. zákaz samoregulace společnosti. O tomto zákazu samoregulace společnosti hovoří i J. Dědič a J. Lasák, kteří uvádí, že zákaz samoregulace představuje jeden ze základních principů právní úpravy akciové společnosti a je jejím imanentním znakem.⁴⁷ Osobně se ovšem domnívám, byť nezpochybňuju důležitost zákazu samoregulace společnosti, že nelze bez dalšího říci, za jakých podmínek by jednání společnosti spadalo pod zakázanou samoregulaci a za jakých nikoliv. V každém jednotlivém případě tak bude nutné zkoumat, zda vedlejší dohoda neporušuje zákaz samoregulace společnosti. Je ovšem stále nutné mít na paměti zásadu rovného zacházení, která v tomto případě znamená, že vždy bude zapotřebí, aby smluvní stranou byli všichni společníci.

I přes výše uvedené je tudíž možné, aby samotná cílová společnost byla subjektem vedlejší dohody.⁴⁸ Bude však zapotřebí, aby byla splněna podmínka, že subjektem takové vedlejší dohody budou všichni společníci.⁴⁹ Zároveň v každém jednotlivém případě bude muset být posouzeno, zda smluvené ujednání neodporuje zákazu samoregulace společnosti.

⁴⁷ DĚDIČ, J., LASÁK, J. In: CSACH, K., HAVEL B. a kol. op. cit. sub 7, 51 s.

⁴⁸ Shodně tamtéž, s. 52.

⁴⁹ Aby nebyla taková vedlejší dohoda v rozporu s § 244 ZOK či § 212 odst. 1 OZ, k tomu srov. výše.

2. Obecně o dohodách o výkonu hlasovacích práv

Závěry z předchozí části o subjektech oprávněných uzavírat vedlejší dohody jako celek se obecně uplatní i pro dohody o výkonu hlasovacích práv, na které se již zaměří zbývající část celé diplomové práce. To stejné lze říci i o důvodech vedoucích k uzavírání vedlejších dohod a i o ostatních závěrech řečených v první kapitole, nebude-li ve zbývající části diplomové práce řečeno výslovně jinak.

Jelikož nejsou vedlejší dohody v českém právním řádu definovány, je tato absence definice vlastní i dohodám o výkonu hlasovacích práv, kdy se tak i zde o definici taktéž pokoušela nauka.

S definicí dohod o výkonu hlasovacích práv přišel J. Dědič, který je definoval jako „*dohody, ve kterých se osoba oprávněná vykonat hlasovací právo spojené s podílem na obchodní společnosti zavazuje, že toto hlasovací právo vykoná (použije) stanoveným způsobem, resp. způsobem, který jí na základě uzavření takového smluvního typu ukládá zákon (aktivní D.), anebo že hlasovací právo nevykoná (pasivní D.)*“.⁵⁰ Dohody o výkonu hlasovacích práv lze také popsat tak, že jde o smluvní ujednání mezi minimálně dvěma stranami, jehož předmětem je zejména závazek společníka (případně zplnomocněné třetí osoby)⁵¹ nějak hlasovat na valné hromadě, případně se hlasování zdržet, či jinak vykonat hlasovací právo.

I dohody o výkonu hlasovacích práv lze dále dělit, s jedním z mnoha dělení přišla S. Černá, která uvedla, že dohody o výkonu hlasovacích práv lze dělit na *ad hoc* jednorázové dohody a na dlouhotrvající ujednání utvářející pravidla, jak se bude vytvářet společný názor „spojených“ akcionářů.⁵²

Pro úplnost je třeba zmínit, že zákon o obchodních korporacích s existencí dohod o výkonu hlasovacích práv jednoznačně počítá, byť je nijak nedefinuje. Právě v § 78 odst. 2 písm. i) ZOK jsou dohody o výkonu hlasovacích práv přímo zmíněny.⁵³ Nelze pak ani zapomínat na § 186d ObchZ, který taktéž upravoval dohody o výkonu hlasovacích práv, byť stanovoval [oproti § 78 odst. 2 písm. i) ZOK], které dohody o výkonu hlasovacích práv jsou zakázané.⁵⁴

⁵⁰ DĚDIČ, J. Dohody o výkonu hlasovacích práv. In: HENDRYCH, D. a kol. *Právnícký slovník*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009. 1481 s. ISBN: 9788074000591.

⁵¹ Zplnomocněnou účast na valné hromadě zákon o obchodních korporacích umožňuje pro obě kapitálové společnosti, kdy pro společnost s ručením omezeným je tak stanoveno v § 168 odst. 1 ZOK a pro akciovou společnost v § 399 odst. 1 ZOK.

⁵² ČERNÁ, S. In: CSACH, K., HAVEL B. a kol. op. cit. sub 7, s. 157.

⁵³ Viz znění § 78 odst. 2 písm. i) ZOK: „*Má se za to, že osobami jednajícími ve shodě jsou osoby, které uzavřely dohodu o výkonu hlasovacích práv.*“

⁵⁴ Blíže k § 186d obchodního zákoníku srov. kapitolu 2.4.1. této diplomové práce.

Ve státě Delaware ve Spojených státech amerických jsou přímo dohody o výkonu hlasovacích práv obecně upraveny obecným zákonem o společnostech státu Delaware,⁵⁵ a to konkrétně v § 218, který pojednává o tzv. „*voting trusts*“,⁵⁶ kterými se v zahraniční úpravě myslí uskupení společníků, kteří dohromady spolu vykonávají hlasovací právo a vytváří tak „unifikovaný hlasovací blok“, jelikož spolu mají dohromady vyšší váhu hlasů, než kdyby byl každý společník sám za sebe.⁵⁷

Ačkoliv se může zdát, že „*voting trusts*“ budou typické pro sdružení menšinových společníků, tak zahraniční studie ukazují, že se sdružují hojně i majoritní společníci. Kupříkladu v Itálii jedna třetina všech společností, jejichž akcie byly přijaty k obchodování na evropském regulovaném trhu, jsou vedeny těmito „*voting trusts*“, avšak majoritních akcionářů.⁵⁸ Konkrétně pak v Itálii na stejném příkladu G. Gianfrate dodává, že u těchto společností „*voting trusts*“ v průměru kontrolují 87,35 % všech práv výkonných orgánů.⁵⁹ Lze tedy vidět, jak veliký vliv na společnost tyto „*voting trusts*“ mohou mít, pokud jde o sdružení majoritních společníků.

Zbývá jen dodat, že dle mého názoru lze dohody o výkonu hlasovacích práv vidět v užším smyslu a v širším smyslu. V užším smyslu půjde o takové dohody, kterými se společník zavazuje nějakým způsobem vykonat nebo nevykonat hlasovací právo, přičemž nejčastěji budou takové dohody sjednávány s ostatními společníky. V širším slova smyslu lze, ovšem, dle mého názoru vnímat jako dohodu o výkonu hlasovacích práv i takovou dohodu, kterou uzavře společník s třetí osobou, kdy tato třetí osoba následně namísto společníka hlasuje na valné hromadě. Byť třetí osoba se na valné hromadě prokáže podepsanou plnou mocí a zároveň právní jednání mezi společníkem a třetí osobou lze nejspíše posoudit jako příkaz (viz § 2430 a násl. OZ),⁶⁰ jsem toho názoru, že *de facto* tato třetí osoba vykonává hlasovací právo společníka, jehož na valné hromadě zastupuje, tím pádem pak jde o dohodu o výkonu hlasovacích práv, třeba i sjednanou konkludentně.⁶¹ Jakkoliv

⁵⁵ General Corporation Law of the State of Delaware [online]. [cit. 2023-12-31]. Dostupné z: <https://delcode.delaware.gov/title8/c001/>

⁵⁶ Viz znění § 218 (c) General Corporation Law of the State of Delaware: „*An agreement between 2 or more stockholders, if in writing and signed by the parties thereto, may provide that in exercising any voting rights, the shares held by them shall be voted as provided by the agreement, or as the parties may agree, or as determined in accordance with a procedure agreed upon by them.*“

⁵⁷ LEGAL INFORMATION INSTITUTE. CORNELL LAW SCHOOL. *Voting trust* [online]. [cit. 2023-12-31]. Dostupné z: https://www.law.cornell.edu/wex/voting_trust#

⁵⁸ GIANFRATE, G. What Do Shareholders' Coalitions Really Want? Evidence from Italian voting trusts. Online. *Corporate governance: an international review*. 2007, roč. 15, č. 2, s. 122-132. ISSN 0964-8410. [online]. [cit. 2024-02-15]. Dostupné z: <https://doi.org/10.1111/j.1467-8683.2007.00549.x>

⁵⁹ Tamtéž.

⁶⁰ Tím spíše za předpokladu, že mezi stranami žádná dohoda o výkonu hlasovacích práv nebude uzavřena v písemné podobě.

⁶¹ Ostatně i S. Černá uvádí, že dohoda o výkonu hlasovacích práv může být obsažena v příkazní smlouvě – viz ČERNÁ, S. op. cit. sub 2.

jsem si vědom, že tento názor nemusí být všemi sdílen, osobně mám za to, že i toto právní jednání společníka a třetí osoby lze svým obsahem a svoji fakticitou podřadit pod dohodu o výkonu hlasovacích práv. Je ovšem třeba doplnit, že skutečně častějším případem v praxi budou nepochybně dohody o výkonu hlasovacích práv v užším smyslu – tedy ujednání alespoň 2 společníků, případně vytvoření přímo unifikovaného bloku shodně hlasujících společníků.

V následujících částech této kapitoly bude pojednáno obecně o dohodách o výkonu hlasovacích práv. Nejprve se zaměřím obecně na hlasovací právo, zejména na otázku jeho samostatné převoditelnosti, jelikož předmětem dohod je jeho výkon, následně bude pojednáno o formě a obsahových náležitostech dohody o výkonu hlasovacích práv, poté o souvislosti mezi dohodou o výkonu hlasovacích práv a smlouvou o společnosti podle občanského zákoníku se zaměřením na vzájemný vztah a možnosti vyloučení aplikace úpravy smlouvy o společnosti na dohodu o výkonu hlasovacích práv a v neposlední řadě o podmínkách platnosti. V poslední zmíněné části se zaměřím na podmínky platnosti u vybraných typů dohod o výkonu hlasovacích práv a pokusím se zodpovědět na otázku, zda je možné sjednat úplatnou dohodu o výkonu hlasovacích práv.

2.1. Obecně o hlasovacím právu

Předmětem dohod o výkonu hlasovacích práv, jak již jejich název napovídá, je pouze výkon hlasovacího práva, nikoliv převod hlasovacího práva jako celku. V kontextu obecného pojednání o dohodách o výkonu hlasovacích práv se v této kapitole krátce zaměřím obecně na hlasovací právo a na otázku jeho samostatné převoditelnosti.

Hlasovací právo, respektive právo hlasovat, považuje právní teorie ve Spojených státech amerických dlouhodobě za jedno z hlavních práv společníků.⁶² Stejně tak uvádí i P. Šuk v prostředí české právní teorie,⁶³ K. Eichlerová⁶⁴ či K. Eliáš.⁶⁵

Společníci vykonávají hlasovací právo na valné hromadě, kde jejich hlas může mít značné důsledky pro společnost. Jak uvádí S. Hirst, společníci typicky volí a odvolávají statutární orgán,

⁶² HIRST, S. Social Responsibility Resolutions. *The Harvard Law School Program on Corporate Governance*. č. 6, 2016. [online]. [cit. 2024-04-10]. Dostupné z: https://scholarship.law.bu.edu/faculty_scholarship/342/

⁶³ ŠUK, P. In: ŠTENGLOVÁ, I., HAVEL, B., CILEČEK, F., KUHN, P., ŠUK, P. *Zákon o obchodních korporacích: komentář*. 3. vyd. Praha: C. H. Beck, 2020. 1336 s. ISBN: 9788074007996. s. 701.

⁶⁴ EICHLEROVÁ, K. In: ČERNÁ, S., ŠTENGLOVÁ, I., PELIKÁNOVÁ, I. a kol. *Právo obchodních korporací*. 2. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2021. 443 s. ISBN: 9788075989918. s. 351.

⁶⁵ ELIÁŠ, K. Obchodní podíl ve společnosti s ručením omezeným. *Bulletin advokacie*, 1996, č. 8, s. 55-69.

schvalují změnu společenské smlouvy či schvalují transakce se závažnými důsledky pro společnost.⁶⁶

Hlasovací právo jako takové není samostatně převoditelné, jak pro akciové společnosti stanoví přímo zákon o obchodních korporacích.⁶⁷ Nejvyšší soud obdobně dovodil i v poměrech společnosti s ručením omezeným.⁶⁸ Shodně tak uvádí i M. Špačková.⁶⁹

V poměrech společnosti s ručením omezeným se ovšem lze setkat s názorem, který vyslovil B. Havel,⁷⁰ že by hlasovací právo mohlo být samostatně převoditelné jako celek. B. Havel tuto myšlenku rozvádí tak, že umožňuje-li zákon o obchodních korporacích úplnou „ztrátu“ hlasovacího práva,⁷¹ měla by být připuštěna i možnost převedení hlasovacího práva na třetí osobu, kdy tato třetí osoba by se nestala společníkem, avšak by měla právo účasti a hlasování na valné hromadě svým vlastním jménem, přičemž důsledky hlasování by však nesl stále společník.⁷²

Osobně se s tímto názorem B. Havla neztotožňuji a kloním se k názorům většiny, že hlasovací právo není samostatně převoditelné ani v poměrech společnosti s ručením omezeným. Byť zákon o obchodních korporacích neobsahuje variaci § 281 odst. 4 ZOK pro poměry společnosti s ručením omezeným, domnívám se, že se tento zákaz uplatní i pro společnost s ručením omezeným. Jak vyslovil Nejvyšší soud v již zmíněném rozsudku ze dne 28. 2. 2012, sp. zn. 29 Cdo 3581/2010, obchodní podíl je „*souborem majetkových a nemajetkových práv a povinností a jako celek představuje míru účasti společníka na čistém obchodním jmění a současně míru účasti společníka na řízení a kontrole společnosti.*“ Nejvyšší soud ve zmíněném rozhodnutí dodává, že práva a povinnosti společníka společnosti s ručením omezeným zásadně nelze z obchodního podílu vyčleňovat a činit je samostatným předmětem právních vztahů.⁷³ Navíc, jak uvádí K. Eliáš, hlasovací právo je jedním ze základních a hlavních práv společníků společnosti s ručením omezeným.⁷⁴ V duchu zmíněných argumentů uvádím, že nelze přistoupit na tezi, že by jedno z hlavních práv společníků bylo samostatně převoditelným právem. Práva a povinnosti společníků zásadně nelze z podílu vyčleňovat a nakládat s nimi dle libosti, což platí i pro hlasovací právo. Skutečnost, že právní úprava umožňuje v poměrech společnosti s ručením

⁶⁶ HIRST, S. op. cit. sub 62.

⁶⁷ Viz § 281 odst. 4 ZOK: „*Hlasovací právo spojené s akcií nelze převádět samostatně.*“

⁶⁸ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 28. 2. 2012, sp. zn. 29 Cdo 3581/2010.

⁶⁹ ŠPAČKOVÁ, M. op. cit. sub 1.

⁷⁰ HAVEL, B. In: HAVEL, B. *Převody obchodních podílů a akcií*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2022. 332 s. ISBN 9788076763968. s. 19.

⁷¹ Čímž je myšlena možnost vydávání podílu bez hlasovacího práva.

⁷² HAVEL B. In: HAVEL, B. op. cit. sub 70, s. 19.

⁷³ S výjimkou např. práva na vyplacení konkrétního podílu na zisku poté, kdy o jeho vyplacení rozhodne valná hromada společnosti.

⁷⁴ ELIÁŠ, K. op. cit. sub 65.

omezeným vznik podílu bez hlasovacího práva,⁷⁵ neznamená samostatnou převoditelnost hlasovacího práva. V neposlední řadě se nabízí i argument, že je-li v poměrech akciové společnosti zakázána samostatná převoditelnost hlasovacího práva, tím spíše bude tento zákaz platit i v poměrech společnosti s ručením omezeným, která má mnohem více osobních prvků oproti akciové společnosti.⁷⁶

Předmětem dohod o výkonu hlasovacích práv je tak pouze výkon hlasovacího práva. Jak bylo uvedeno výše, hlasovací právo, byť není samostatně převoditelným právem, je ovšem jedním ze základních a nejdůležitějších práv společníků. Uzavření dohody o výkonu hlasovacích práv tak, v určitém kontextu, může limitovat právo společníka svobodně hlasovat na valné hromadě dle svého uvážení, byť se společník smluvně zaváže dobrovolně a z vlastní vůle.

2.2. Forma a obsahové náležitosti dohod o výkonu hlasovacích práv

V předchozí kapitole bylo pojednáno o hlasovacím právu obecně, jelikož jeho výkon je předmětem dohody o výkonu hlasovacích práv. Je tak nutné se v obecné rovině zaměřit i na zákonné požadavky na formu dohody o výkonu hlasovacích práv a na její obsahové náležitosti.

S ohledem na absenci zákonné úpravy dohod o výkonu hlasovacích práv se uplatní obecné pravidlo stanovené v § 559 OZ, dohoda o výkonu hlasovacích práv pak může být sjednána i ústně a půjde o platné právní jednání (z hlediska požadavku na formu). Jak konstatuje V. Janošek, lze sjednat dohodu o výkonu hlasovacích práv i konkludentně.⁷⁷ Jakkoliv nejspíše nepůjde o nejčastější případ sjednání, s ohledem na dikci § 559 OZ ve spojení s § 1725 OZ půjde o možné a platné uzavření dohody o výkonu hlasovacích práv. Že může být standardně taková dohoda uzavřena ústně, konstatuje i zahraniční literatura.⁷⁸

Dohoda o výkonu hlasovacích práv jako taková není pojmenovaným smluvním typem, nejčastěji bude uzavřena jako smlouva inominátní ve smyslu § 1746 OZ. K tomu S. Černá uvádí, že někdy může jít o smlouvu pojmenovanou, pokud bude uzavřena jako příkazní smlouva ve smyslu § 2430 a násl. OZ.⁷⁹

Je třeba taktéž uvést, že dohoda o výkonu hlasovacích práv nemusí být samostatnou smlouvou (jak je uvedeno výše). Dohoda o výkonu hlasovacích práv může být bezpochyby vtělena do jiného (ať již pojmenovaného nebo nepojmenovaného) smluvního typu. Výše bylo uvedeno, že

⁷⁵ Viz § 135 odst. 3 ZOK.

⁷⁶ ČERNÁ, S., ŠTENGLOVÁ, I., PELIKÁNOVÁ, I. a kol. op. cit. sub 64, s. 318.

⁷⁷ JANOŠEK, V. op. cit. sub 40.

⁷⁸ MOCK, S., CSACH, K., HAVEL, B. op. cit. sub 5, s. 14.

⁷⁹ ČERNÁ, S. op. cit. sub 2.

S. Černá uváděla jako příklad příkazní smlouvu, dále byla ze strany S. Černé kupříkladu uvedena dohoda o zřízení předkupního práva či smlouva o správě cenných papírů.⁸⁰ Jako další příklad uvedl V. Janošek vtělení do smlouvy budoucí o koupi akcií, kdy by se budoucí prodávající zavázal hlasovat v určitých mezích vytyčených budoucím kupujícím po dobu, než dojde k vypořádání realizační smlouvy, ba dokonce i vtělení do stanov společnosti.⁸¹ Strany dohody o výkonu hlasovacích práv jsou v tomto směru nadány smluvní volností, lze si tak nepochybně představit i další možné varianty, jak lze platně uzavřít dohodu o výkonu hlasovacích práv. Nepochybně však mohou být (a nejspíše i často budou) závazky z dohody o výkonu hlasovacích práv součástí transakční dokumentace při prodeji akcií, respektive podílu ve společnosti. K tomu uvádí B. Horáková, že v některých typech vztahů (zejména v oblasti venture kapitálových investic) tvoří dohody o výkonu hlasovacích práv obecně právě širší součást celkové transakční dokumentace.⁸²

Jak bylo zmíněno v úvodu 2. kapitoly, osobně vidím dohody o výkonu hlasovacích práv v užším a v širším smyslu. Dle mého pohledu tak, pokud společník udělí plnou moc třetí osobě (či jinému členovi společnosti), aby jej zastupovala na valné hromadě ve smyslu § 168 odst. 1 ZOK, respektive § 399 odst. 1 ZOK, lhotejno, zda této třetí osobě budou uděleny pokyny, jakým způsobem má hlasovat, půjde o platnou dohodu o výkonu hlasovacích práv v širším smyslu uzavřenou s třetí osobou (či členem společnosti), byť by třeba nebyla mezi stranami žádná dohoda v písemné formě uzavřena.

Dohoda o výkonu hlasovacích práv může pak mít i podobu, respektive jako její důsledek může být i tzv. jednorázový průlom do společenské smlouvy. Jednorázovým průlomem do společenské smlouvy se pak myslí situace, kdy se společníci jednorázově odchýlí od společenské smlouvy, přičemž s tím souhlasí alespoň tolik společníků, kolik je potřeba ke skutečné změně společenské smlouvy, avšak tímto jednorázovým průlomem se snaží předejít nutnosti dvojí změny společenské smlouvy.⁸³ V tomto směru považuji za vhodné poukázat na rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 22. 4. 2009, sp. zn. 29 Cdo 2254/2007, ve kterém Nejvyšší soud uvedl následující: *„Ujednání o tom, že výše vypořádacího podílu se stanoví na základě účetní závěrky zpracované k jinému datu, než je den zániku účasti společníka ve společnosti, je přípustné. Takováto odchýlná*

⁸⁰ Tamtéž.

⁸¹ JANOŠEK, V. op. cit. sub 40.

⁸² HORÁKOVÁ, B. Ujednání akcionářských dohod o liquidation preference optikou českého korporátního práva. *Právní rozhledy*. 2022, č. 21, s. 746.

⁸³ HORÁKOVÁ, B. Průlom do společenské smlouvy v kontextu vedlejších dohod společníků. *Obchodněprávní revue*. 2022, č. 4, s. 252.

úprava určení vypořádacího podílu může být také součástí dohody společníků o účasti společníka ve společnosti.“

Doktrína uvedené rozhodnutí Nejvyššího soudu následně vyložila tak, že je skutečně možné jakoukoli vedlejší dohodou, připouští-li to její obsah, dospět k jednorázovému průlomu.^{84,85} Velkou novelou zákona o obchodních korporacích⁸⁶ však byl do § 45 ZOK vložen nový třetí odstavec, který zavedl požadavek na to, aby rozhodnutí bylo osvědčeno veřejnou listinou, vyžaduje-li to zákon, do 60 dnů od jeho přijetí, jinak nemá právní účinky.

V souvislosti s touto změnou je vhodné poukázat na rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 9. 3. 2022, sp. zn. 27 Cdo 3330/2020, ve kterém Nejvyšší soud dovodil, že i takový jednorázový průlom do společenské smlouvy, v důsledku nového § 45 odst. 3 ZOK, bude zapotřebí osvědčit veřejnou listinou. Mohla by tak vyvstat otázka, zda je zapotřebí, aby i předmětná dohoda o výkonu hlasovacích práv měla formu veřejné listiny. B. Horáková uvádí, že v tomto ohledu je dohoda o výkonu hlasovacích práv jakási rámcová smlouva, přičemž až následná dohoda všech společníků představuje smlouvu realizační.⁸⁷ S uvedeným názorem lze jistě souhlasit, neboť dohoda o výkonu hlasovacích práv, v důsledku které dojde k dohodě všech společníků ve smyslu § 147 ZOK či k rozhodnutí valné hromady, skutečně nepředstavuje onen jednorázový průlom do společenské smlouvy, pouze jakýsi jeho podklad, na základě něž je až teprve následně jednáno. Až tedy toto následné jednání stihá povinnost osvědčení veřejnou listinou podle § 45 odst. 3 ZOK, nikoliv samotnou dohodu o výkonu hlasovacích práv.⁸⁸

Pokud jde o obsahové náležitosti dohody o výkonu hlasovacích práv, pak opětovně lze uvést, s ohledem na absenci zákonné definice, že žádné povinné náležitosti dohody o výkonu hlasovacích práv zákonem stanoveny nejsou. Obsahem právního jednání obecně se však rozumí „složky právního jednání“, které lze dělit na 3 druhy: podstatné, pravidelné a nahodilé.⁸⁹

⁸⁴ ČERNÁ, S. op. cit. sub 2.

⁸⁵ HORÁKOVÁ, B. op. cit. sub 83.

⁸⁶ Zákon č. 33/2020 Sb., kterým se mění zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích), ve znění zákona č. 458/2016 Sb., a další související zákony.

⁸⁷ HORÁKOVÁ, B. op. cit. sub 83.

⁸⁸ Je zapotřebí uvést, že Nejvyšší soud v citovaném rozhodnutí se zaobíral výplatou zálohy na podíl na zisku jakožto zbytkovou pravomocí statutárního orgánu. Ohledně jednorázového průlomu do společenské smlouvy se Nejvyšší soud vyjádřil pouze na okraj, avšak dovodil právě v takovém případě povinnost formy veřejné listiny podle § 45 odst. 3 ZOK. Pokud by však na základě vedlejší dohody došlo k dohodě všech společníků v poměrech společnosti s ručením omezeným ke změně společenské smlouvy, pak povinnost formy veřejné listiny již předtím stanovil § 147 odst. 1 ZOK. To samé poté platí pro rozhodnutí valné hromady o změně společenské smlouvy či stanov. V tomto ohledu tedy nedošlo, v kontextu velké novely zákona o obchodních korporacích, k žádné změně.

⁸⁹ DVOŘÁK, J., ŠVESTKA, J., ZUKLÍNOVÁ, M. a kol. *Občanské právo hmotné. Svazek 1. Díl první: Obecná část.* 2., aktualizované a doplněné vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2016. 436 s. ISBN: 9788075521873. s. 182.

Byť se podstatnými složkami rozumí ty, bez kterých by právní jednání nebylo tím jednáním, o které má jít, přičemž občanský zákoník o typových závazcích vždy v prvním ustanovení toho kterého závazku tyto podstatné složky uvádí, neznamená to, že by nepojmenovaný závazek podstatnou složku neměl, bude ovšem třeba ji dovodit z obsahu jednání nebo z vůle stran.⁹⁰ V poměrech dohod o výkonu hlasovacích práv bude jistě podstatnou složkou především výkon hlasovacího práva s tím, že bude v dohodě stanoveno, jakým způsobem a kdo má hlasovací právo vykonávat. Soudím, že jiná ujednání nelze v dohodách o výkonu hlasovacích práv považovat za podstatná, a tedy při jejich absenci půjde o perfektní právní jednání, neboť předmětem dohody o výkonu hlasovacích práv je koneckonců výkon hlasovacího práva, lhotejno, zda v daném případě na základě pokynu či volného uvážení.

Jinými ujednáními pak lze vidět jak pravidelné složky, tak i složky nahodilé. Jako pravidelnou složku právního jednání si jistě lze představit místo a čas výkonu hlasovacího práva (tedy zda bude hlasovací právo vykonáno na konkrétní valné hromadě, či na několika následujících valných hromadách). Pokud se dohodou o výkonu hlasovacích práv zavazuje společník k výkonu hlasovacího práva (a nejde o zmocnění třetí osoby k jejímu výkonu), lze, dle mého názoru, pod pravidelnou složku zařadit i pokyn, jak má společník hlasovat. Speciálně právě u jichž zmíněných *voting trusts*, tedy u sdružení společníků, kteří budou hlasovací právo vykonávat společně, lze tyto pokyny jednoznačně podřadit pod pravidelnou složku právního jednání. Jako nahodilou složku uvádí M. Zuklínová podmínky, doložení času či příkaz.⁹¹ Nepochybně si lze tyto tři (demonstrativně) uvedené složky právního jednání představit i v poměrech dohod o výkonu hlasovacích práv, zejména pak doložení času, bude-li dohoda o výkonu hlasovacích práv sjednána pouze dočasně (typicky v případech zplnomocnění třetí osoby k výkonu hlasovacího práva na konkrétní valné hromadě v případě dohody o výkonu hlasovacích práv v širším smyslu).

2.3. Dohoda o výkonu hlasovacích práv jako smlouva o společnosti

Další otázkou v rámci obecného pojetí dohod o výkonu hlasovacích práv by mohl být fenomén, který S. Černá výstižně označila jako „společnost ve společnosti“.⁹² Pokud společníci v dohodě o výkonu hlasovacích práv na sebe přejmou závazky a zaváží se vykonávat hlasovací právo (ba dokonce i jiná práva) ke společnému účelu všech, bude na takovou dohodu pohlíženo jako na smlouvu o společnosti ve smyslu § 2716 a násl. OZ, byť to pochopitelně nebude v dohodě o výkonu hlasovacích práv uvedeno. Absence uvedení, že jde o smlouvu o společnosti, však

⁹⁰ Tamtéž.

⁹¹ Tamtéž, s. 183.

⁹² ČERNÁ, S. op. cit. sub 2.

nebude mít na tuto klasifikaci žádný vliv, neboť právní jednání se posuzuje podle svého obsahu (§ 555 odst. 1 OZ). Je však stále zapotřebí mít na paměti, že společnost podle § 2716 a násl. OZ nemá právní subjektivitu, nejde o právnickou osobu, ale čistě o obligační vztah mezi (minimálně) dvěma subjekty.⁹³ Taková dohoda, která bude posouzena jako smlouva o společnosti, by se pak blížila zahraničním „*voting trusts*“, které již byly v této diplomové práci zmíněny.

V odborné literatuře však byly rozdílné pohledy na to, zda je vůbec možné, aby dohoda o výkonu hlasovacích práv mohla být podřazena pod úpravu smlouvy o společnosti, aniž by společníci výslovně uzavřeli smlouvu o společnosti či jinak projevili vůli být společně ve společnosti podle občanského zákoníku.

Jak již bylo uvedeno výše, S. Černá uvádí, že pokud se společníci zaváží vykonávat hlasovací právo ke společnému účelu všech, bude na takovou smlouvu pohlíženo jako na smlouvu o společnosti.⁹⁴ Shodně tak uvádí i L. Josková.⁹⁵ Naproti tomu Nejvyšší soud uvedl, že samotná existence společného účelu sledovaného jednotlivými osobami ke vzniku smlouvy o společnosti nepostačuje,⁹⁶ z čehož např. J. Lokajíček dovodil, že vůle jednotlivých osob se musí vztahovat nejen ke společnému účelu, ale též ke sdružení se ve společnosti, kdy dodal, že nelze bez dalšího u dohod o výkonu hlasovacích práv hovořit o smlouvě o společnosti.⁹⁷ Naproti tomu J. Lasák a T. Zach dovodili, že i u smlouvy o společnosti platí, že právní kvalifikaci určitého právního jednání nelze založit pouze na subjektivním názoru účastníků, ale je nutné hledět i na objektivní prvky daného právního jednání, a tedy se přiklonili k názoru L. Joskové a S. Černé (byť nevyřčeně v případě S. Černé).⁹⁸

V dané polemice se spíše kloním na stranu většiny a soudím, že dohoda o výkonu hlasovacích práv bude moci být podřazena pod smlouvu o společnosti podle občanského zákoníku i bez toho, aby mezi společníky byla výslovně projevována vůle sdružit se ve společnosti. Shodně s J. Lasákem a T. Zachem⁹⁹ soudím, že zaváží-li se společníci společně vykonat či vykonávat hlasovací právo za určitým účelem, je jednoznačné, že projevují vůli sdružit se, a to na základě

⁹³ LOKAJÍČEK, J. In: PETROV, J., VÝTISK, M., BERAN, V. a kol. op. cit. sub 27, § 2716. In: Beck-online [právní informační systém].

⁹⁴ ČERNÁ, S. op. cit. sub 2.

⁹⁵ JOSKOVÁ, L. Tichá společnost – zvláštní druh společnosti občanského práva. *Právní rozhledy*, 2018, č. 17, s. 581-584.

⁹⁶ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 24. 11. 2010, sp. zn. 28 Cdo 3158/2010.

⁹⁷ LOKAJÍČEK, J. In: PETROV, J., VÝTISK, M., BERAN, V. a kol. op. cit. sub 27, § 2716. In: Beck-online [právní informační systém].

⁹⁸ LASÁK, J., ZACH, T. In: MELZER, F., TÉGL, P. a kol. *Občanský zákoník § 2716-2893*. Praha: C. H. Beck, 2021, 1520 s. ISBN: 9788074008184. s. 7.

⁹⁹ Tamtéž.

právě objektivních prvků daného právního jednání, jelikož se právě touto dohodou v daném případě zavážou vykonat hlasovací právo shodným způsobem k dosažení určitého účelu.

Naproti tomu je jednoznačné, že ne každá dohoda o výkonu hlasovacích práv bude automaticky bez dalšího posouzena jako smlouva o společnosti, nebudou-li splněny podmínky výše uvedené. Pokud tedy kupříkladu dva společníci společnosti uzavřou dohodu o výkonu hlasovacích práv pro konkrétní valnou hromadu, nelze bez dalšího uvést, že vznikla smlouva o společnosti.

Bude-li však dohoda o výkonu hlasovacích práv posouzena jako smlouva o společnosti, bude dané mít pro její účastníky odlišné dopady než v případě prostého smluvního závazku, a to například ohledně dědění. V kapitole 1.1. této diplomové práce jsem se ztotožnil s názorem J. Dědiče a J. Lasáka, že závazky z vedlejší dohody přejdou na právního nástupce bez dalšího, což nepochybně platí i pro dohody o výkonu hlasovacích práv, jakožto subtyp vedlejších dohod. Pokud by však dohoda o výkonu hlasovacích práv byla posouzena jako smlouva o společnosti, je nutné aplikovat úpravu občanského zákoníku. Dle § 2742 OZ platí, že dědic společníka se nestává společníkem. Společníci smlouvy o společnosti si však mohou ujednat, že společenská smlouva platí i pro dědice (§ 2743 odst. 1 OZ). Navíc, pokud by dohoda o výkonu hlasovacích práv v režimu smlouvy o společnosti měla jen dva subjekty (společníky), pak by smrtí jednoho, nebylo-li ujednáno jinak, zanikla společnost.¹⁰⁰ Pokud tedy bude dohoda o výkonu hlasovacích práv posouzena jako smlouva o společnosti dle občanského zákoníku, pak práva a povinnosti smluvní strany nepřejdou na dědice bez dalšího, nebude-li v dohodě o výkonu hlasovacích práv (společenské smlouvě společnosti) stanoveno jinak,¹⁰¹ což je zásadně odlišné oproti běžné dohodě o výkonu hlasovacích práv, která, jako klasický smluvní závazek, přechází na dědice bez dalšího.

Posouzení dohody o výkonu hlasovacích práv jako smlouvy o společnosti má ovšem i další důsledky. Kupříkladu § 2727 OZ zakazuje činnosti konkurenční povahy pro společnost či § 2740 OZ upravuje možnost vyloučení společníka ze společnosti. Jako další důsledek smlouvy o společnosti poukázala S. Černá¹⁰² na rozhodnutí Spolkového soudního dvora ze dne 24. 11. 2008, sp. zn. II ZR 116/08, ve kterém Spolkový soudní dvůr řešil situaci rozhodnutí „vnitřní společnosti“ přijaté prostou většinou hlasů o záležitosti, pro niž korporační právo vyžaduje kvalifikovanou většinu hlasů, a to za situace, kdy společník (vnitřní společnosti) na valné hromadě

¹⁰⁰ Viz § 2745 OZ: „Zemře-li společník, aniž je ujednáno, že společenská smlouva platí i pro jeho dědice, zaniká společnost, měla-li dva společníky. Má-li společnost více společníků, má se za to, že ostatní společníci chtějí setrvat ve společnosti i nadále.“

¹⁰¹ I pokud práva a povinnosti na dědice nepřejdou, má dědic společníka práva dle § 2741 OZ, jak stanoví § 2742 OZ.

¹⁰² ČERNÁ, S. In: CSACH, K., HAVEL B. a kol. op. cit. sub 7, s. 158.

hlasoval v rozporu s usnesením přijatém „vnitřní společností“, přičemž na porušení byla navázána smluvní pokuta. Spolkový soudní dvůr se zde přiklonil k principu oddělení smluvního a korporativního práva a povinnost uhradit smluvní pokutu v takovém případě posvětil.¹⁰³

S ohledem ovšem na skutečnost, že úprava společnosti v občanském zákoníku jakožto smluvního závazku je v zásadě celá dispozitivní,¹⁰⁴ pouze limitována § 1 odst. 2 OZ, soudím, že nepřejí-li si smluvní strany vstoupit do režimu společnosti občanského práva, postačí, pokud v dohodě o výkonu hlasovacích práv výslovně stanoví, že nemají vůli sdružit se či naplňovat společný účel. V takovém případě nebudou splněny podmínky stanovené § 2716 odst. 1 OZ a ke vzniku společnosti občanského práva nedojde, čímž ani nebude na tento smluvní závazek aplikována úprava § 2716 a násl. OZ.

2.4. Podmínky platnosti u některých typů dohod o výkonu hlasovacích práv

Jelikož bylo pojednáno o dohodách o výkonu hlasovacích práv obecně, zbývá otázka, jaké jsou podmínky platnosti u některých typů dohod o výkonu hlasovacích práv, respektive, za jakých vybraných situací by mohla být dohoda o výkonu hlasovacích práv posouzena jako neplatná.

Obecně lze bez konkrétního zařazení uvést, že nepochybně budou neplatné dohody o výkonu hlasovacích práv, které by byly v rozporu s § 1 odst. 2 OZ, jak uvádí shodně B. Havel, K. Csach a J. Lasák¹⁰⁵ či M. Špačková.¹⁰⁶ Toto ustanovení občanského zákoníku spadá na obecné limity pro veškerá závazková právní jednání, tedy se uplatní i pro dohody o výkonu hlasovacích práv. Z hlediska komparace se zahraničím zmíním V. Janoška, který poukázal na rozhodnutí Odvolacího soudu ve Varšavě ze dne 5. 1. 2006, sp. zn. I A Ca 630/05, ve kterém uvedl, že dohoda o výkonu hlasovacích práv uzavřená společníkem společnosti s ručením omezeným je bez dalšího neplatná, neboť se přiči zásadě zákazu štěpení práv z podílu.¹⁰⁷ Dle V. Janoška tak polský soud *de facto* zakázal všechny dohody o výkonu hlasovacích práv, přičemž převažující část polské doktríny vnímala toto rozhodnutí jako neudržitelné pro praxi.¹⁰⁸ V dnešní době jsou ovšem dohody o výkonu hlasovacích práv (a i vedlejší dohody obecně) v Polsku běžné, jak uvádí Ł. Gasiński,¹⁰⁹ tedy je zřejmé, že kritizované rozhodnutí bylo překonáno.

¹⁰³ Tamtéž, s. 159.

¹⁰⁴ LOKAJÍČEK, J. In: PETROV, J., VÝTISK, M., BERAN, V. a kol. op. cit. sub 27, § 2716. In: Beck-online [právní informační systém].

¹⁰⁵ HAVEL, B., CSACH, K., LASÁK, J. Glosa k (ne)zakázaným ujednáním akcionářských dohod v českém soukromém akciovém právu ve světle aktuální judikatury. *Právní rozhledy*, 2019, č. 17, s. 596-600.

¹⁰⁶ ŠPAČKOVÁ, M. op. cit. sub 1.

¹⁰⁷ JANOŠEK, V. op. cit. sub 40.

¹⁰⁸ Tamtéž.

¹⁰⁹ GASIŃSKI, Ł. In: MOCK, S., CSACH, K., HAVEL, B. op. cit. sub 5, s. 473.

V následujících částech této kapitoly se postupně zaměřím právě na podmínky platnosti u vybraných typů dohod o výkonu hlasovacích práv a pokusím se zodpovědět na otázku, zda je možné sjednat úplatnou dohodu o výkonu hlasovacích práv.

2.4.1. Zakázané dohody o výkonu hlasovacích práv podle § 186d obchodního zákoníku po rekonstrukci

Byť od účinnosti rekonstrukce soukromého práva uplynulo již více než 10 let, může stále vyvstat otázka, zda se i nyní uplatní zákaz určitých typů dohod o výkonu hlasovacích práv, který dříve stanovoval obchodní zákoník výslovně.

Před účinností zákona o obchodních korporacích upravoval zakázané dohody o výkonu hlasovacích práv obchodní zákoník v § 186d odst. 1 ObchZ, který stanovil, že neplatné jsou dohody o výkonu hlasovacích práv, kterými se akcionář zavazuje: „a) *dozdržovat při hlasování pokyny společnosti nebo některého z jejích orgánů o tom, jak má hlasovat, nebo, b) že bude hlasovat pro návrhy předkládané orgány společnosti, nebo, c) že jako protiplnění za výhody poskytnuté společností uplatní hlasovací právo určitým způsobem nebo že nebude hlasovat.*“

Může tak vyvstat otázka, zda dohody o výkonu hlasovacích práv, které byly dle § 186d ObchZ před rekonstrukcí zakázané, budou zakázané i v poměrech současného občanského zákoníku a zákona o obchodních korporacích, byť zákon o obchodních korporacích dané ustanovení obchodního zákoníku nepřevzal.

Názory na tuto otázku se různí. Pohled, že takové dohody o výkonu hlasovacích budou zakázány i v poměrech současné právní úpravy zastávají kupříkladu J. Dědič a J. Lasák,¹¹⁰ kteří dodávají, že zákaz spadající dříve pod písm. a) a b) měl za cíl zabránit tzv. „samoregulaci“ společnosti, přičemž dle zmíněných autorů zákaz samoregulace jeden ze základních principů právní úpravy a je jejím imanentním znakem i po rekonstrukci.¹¹¹ Dle zmíněných autorů se poté zákaz spadající dříve pod písm. c) uplatní ve většině případů i dnes, neboť ujednání dříve rozporné s § 186d odst. 1 písm. c) ObchZ by dnes bylo rozporné se zásadou rovného zacházení dle § 212 odst. 1 OZ.¹¹²

Opačný názor však má V. Janošek,¹¹³ který uvádí, že nelze *a priori* považovat veškeré takové dohody o výkonu hlasovacích práv za neplatné, nelze však ovšem vyloučit, že

¹¹⁰ DĚDIČ, J., LASÁK, J. In: CSACH, K., HAVEL B. a kol. op. cit. sub 7, s. 512

¹¹¹ Tamtéž. J. Dědič a J. Lasák však dodávají, že v případě, kdy by smluvní stranou dohody o výkonu hlasovacích práv byli všichni společníci i společnost, přičemž společníci by byli současně členy orgánů dané společnosti, nebude důvodu, proč takovému aranžmá bránit.

¹¹² Tamtéž.

¹¹³ JANOŠEK, V. op. cit. sub 40.

v konkrétním případě prohlášeny za neplatné budou, a to s odkazem na tradiční kategorie omezující smluvní volnost stran, jako jsou dobré mravy, veřejný pořádek či zásada rovného zacházení.

V tomto ohledu lze jistě přitakat názoru V. Janoška, že nelze tyto dohody *a priori* považovat za neplatné. Na druhou stranu, téměř každá myslitelná dohoda o výkonu hlasovacích práv uzavřená v rozporu s dříve platným § 186d odst. 1 ObchZ bude narážet právě na zákaz samoregulace společnosti, což by dle J. Dědiče a J. Lasáka bylo ujednání v rozporu s veřejným pořádkem a právem týkajícím se osob dle § 1 odst. 2 OZ, a tedy neplatné, případně v rozporu se zásadou rovného zacházení dle § 212 odst. 1 OZ, a tedy neplatné.¹¹⁴

Dle mého názoru sice nelze považovat každou takovou dohodu o výkonu hlasovacích práv *a priori* za neplatnou, jak shodně uvádí V. Janošek,¹¹⁵ na druhou stranu dohod, které by byly rozporné s dříve platným zákazem stanoveným v § 186d odst. 1 ObchZ, ale současně by nebyly v rozporu se zásadou rovného zacházení či nebyly rozporné s veřejným pořádkem, bude skutečně málo. Přesto však v kapitole 2.4.2. uvádím, že i taková dohoda o výkonu hlasovacích práv bude, dle mého názoru, možná.

Jakkoliv tedy případnou neplatnost může vždy vyslovit pouze soud, půjde nejspíše o nejčastější výsledek případného sporu, pokud by se taková dohoda o výkonu hlasovacích práv přičila dříve platnému § 186d odst. 1 ObchZ. Dle mého pohledu tak lze shrnout, že zakázané dohody o výkonu hlasovacích práv podle dříve platného § 186d odst. 1 ObchZ budou *de facto* zakázané i dnes, neboť toto ustanovení sledovalo právě zákaz samoregulace společnosti a zásadu rovného zacházení,¹¹⁶ což jsou zásady, které se uplatní i dnes, přesto v konkrétních případech bude moci být stanoveno, že i takové dohody dnes obstojí, pokud to budou odůvodňovat skutkové okolnosti toho kterého případu.

Jinými slovy, dle mého pohledu [jak jej též rozebírám v kapitole 2.4.2., a to především ve vztahu k dřívějšímu znění § 186d odst. 1 písm. c) ObchZ ohledně úplatných dohod] nebudou veškeré dohody o výkonu hlasovacích práv, které jsou uzavřeny za účinnosti občanského zákoníku a zákona o obchodních korporacích a zároveň rozporné s dřívějším § 186d odst. 1 ObchZ *a priori* neplatné, ovšem takových dohod, které by toto splňovaly a zároveň byly platné, bude významné minimum, neboť budou muset být v souladu s veřejným pořádkem, zásadou zákazu bezdůvodného zvýhodňování člena korporace a zásadou zákazu samoregulace společnosti.

¹¹⁴ DĚDIČ, J., LASÁK, J. In: CSACH, K., HAVEL B. a kol. op. cit. sub 7, s. 51.

¹¹⁵ JANOŠEK, V. op. cit. sub 40.

¹¹⁶ Respektive i zásadu ochrany akcionářů dle § 244 ZOK.

Pro úplnost lze taktéž poukázat na slovenskou úpravu, kde § 186a Obchodného zákonníku obsahuje (s jiným slovosledem) totožné zákazy, které obsahoval § 186d ObchZ (ve znění účinném od 1. 1. 2001). Byť tedy výše uvádím, že v určitých konkrétních případech bude možné, aby byly platné dohody o výkonu hlasovacích práv, které dříve zapovídal § 186d ObchZ, je z komparativního hlediska třeba uvést, že na Slovensku by se tyto závěry neuplatnily, jelikož totožné dohody zakazuje tamější § 186a Obchodného zákonníku. Slovenská právní úprava si však na přelomu tisíciletí prošla novelizací, jelikož předtím byly *de facto* všechny dohody o výkonu hlasovacích práv téměř zakázané. Před novelou platnou od 5. 12. 2001 a účinnou od 1. 5. 2004¹¹⁷ zněl § 186a Obchodného zákonníku tak, že jako neplatné stanovoval takové dohody, kterými se akcionář zavázal, že uplatní své hlasovací právo na valné hromadě určitým způsobem. Skutečně je tak patrné, že takováto formulace činila téměř jakoukoliv dohodu o výkonu hlasovacích práv neplatnou pro rozpor se zákonem. Současný příklon k našemu dřívějšímu § 186d ObchZ tak na Slovensku lze kvitovat oproti stavu, který byl předtím, jelikož nyní již nejsou *de facto* všechny dohody o výkonu hlasovacích práv zakázané na zákonné úrovni.

2.4.2. Úplatná dohoda o výkonu hlasovacích práv

Úplata je obvyklou součástí mnoha smluv, často i inominátních (kterými jsou i dohody o výkonu hlasovacích práv), pro určité smluvní typy jde dokonce i o *essentialia negotii*. V následující části textu si pokládám otázku, zda je možné, aby byla v dohodě o výkonu hlasovacích práv sjednána úplata, respektive, zda je možné sjednat právě úplatný výkon hlasovacího práva, případně za jakých podmínek. V textu budu pracovat s předpokladem, že taková úplata je poskytována v penězích. Nepochybně se však závěry níže uvedené uplatní i pro nepeněžní úplatu.¹¹⁸

Jak již bylo uvedeno v kapitole 2.1. této diplomové práce, hlasovací právo je neoddělitelně spjato s akcií (a i s podílem ve společnosti s ručením omezeným), a nelze jej samostatně převést (srov. § 281 odst. 4 ZOK). Postoupit ovšem lze jeho výkon. Je však otázkou, jak se bude posuzovat, pokud tento výkon hlasovacího práva bude postoupen za úplatu. Tedy, zda, pokud bude sjednána úplata za postoupení výkonu hlasovacího práva, bude taková dohoda stižena neplatností, či nikoliv.

Úplata v případě dohody o výkonu hlasovacích práv může mít různé podoby. Společník může osobě zavázané vykonávat hlasovací právo poskytnout úplatu, nebo také může úplatu

¹¹⁷ Novela byla provedena zákonem č. 500/2001 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa Obchodný zákonník v znení neskorších predpisov.

¹¹⁸ Např. pro poskytnutí jiné výhody, převodu movitého nebo nemovitého majetku ve prospěch dané osoby aj.

poskytnout osoba zavázaná vykonávat hlasovací právo společníkovi. První případ bude nepochybně častý, zejména v oblasti obhospodařování portfolia účastnických cenných papírů či v případě klasického zastoupení na valné hromadě. Jak uvádí M. Špačková, takovou úplatu lze považovat za nezávadnou.¹¹⁹ S uvedeným lze jistě souhlasit, takovou úplatu lze těžko shledat jako problémovou či ohrožující platnost právního jednání. Problematictější však bude, pokud bude úplata poskytnuta opačně a společník bude ten, kdo úplatu obdrží od osoby zavázané vykonávat hlasovací právo, případně pokud společník bude tím, kdo hlasuje a zároveň obdrží též úplatu, aby nějakým způsobem hlasoval.

Pokud jde tedy o situaci, kdy bude úplata poskytnuta přímo společníkovi, pak v teorii není stále ustálen jednotný názor o tom, zda je toto přípustné. Kupříkladu V. Janošek uvádí, že v případě úplaty by šlo o obcházení zákazu samostatného převodu hlasovacího práva.¹²⁰ Shodně tak uvádí i M. Špačková, která takovou úplatu považuje nejen za nepřipustnou ze stejného důvodu jako V. Janošek, ale též v ní vidí i obcházení daňových pravidel pro splnění časového testu.¹²¹ Naproti tomu K. Csach uvádí, že nelze takovou úplatnou dohodu o výkonu hlasovacích práv *a priori* považovat za neplatnou, ale bude nutné vždy v daném konkrétním případě zkoumat, zda nebyla porušena povinnost loajality.¹²² K tomu je zapotřebí dodat, že bude-li takto poskytnutá úplata společníkovi, samo o sobě v kombinaci s dalšími faktory (zejména další práva a povinnosti mezi smluvními stranami, či doba trvání smlouvy, výše úplaty aj.) může taková úplata signalizovat stínový převod akcií (k tomu blíže v závěru této kapitoly) a tedy může jít o ujednání neplatné.

Zaměřím-li se pouze na úplatu jako takovou, pak se osobně v tomto ohledu kloním spíše k názoru K. Csacha. Dle mého názoru nelze, pokud bude poskytnuta úplata společníkovi od třetí osoby (lhostejno, zda půjde o dalšího společníka či o jinou třetí osobu stojící mimo společnost), ihned hovořit o neplatnosti takového úplatného převodu výkonu hlasovacích práv a tím pádem o neplatnosti dohody o výkonu hlasovacích práv jako celku. Samozřejmě bude vždy záležet na konkrétních okolnostech daného případu a je nepochybné, že úplata poskytnuta společníkovi bude jakýmsi ukazatelem nekalého úmyslu či přímo snahy obejít zákonná (anebo ve společenské smlouvě uvedená) omezení. Sama o sobě poskytnutá úplata však, dle mého názoru, nezpůsobí *per se* neplatnost dohody o výkonu hlasovacích práv.

Zaměřím se na situaci, kdy bude třetí osoba poskytovat společníkovi úplatu a poté ona sama bude hlasovat na valné hromadě (na základě plné moci), kdy v takovém případě jde, dle mého

¹¹⁹ ŠPAČKOVÁ, M. op. cit. sub 1.

¹²⁰ JANOŠEK, V. op. cit. sub 40.

¹²¹ ŠPAČKOVÁ, M. op. cit. sub 1.

¹²² CSACH, K. In: CSACH, K., HAVEL B. a kol. op. cit. sub 7, s. 36.

názoru, o dohodu o výkonu hlasovacích práv v širším smyslu, jak bylo uvedeno v úvodu druhé kapitoly. Pokud by třetí osoba, jež poskytla společníkovi úplatu, nakonec hlasovala ke škodě společnosti a způsobila jí tak újmu, mohou se dotčení společníci obrátit na soud s návrhem, aby se k těmto hlasům pro toto konkrétní hlasování nepřihlíželo, a to dle § 212 odst. 2 OZ. Pokud by pak v tomto soudním řízení bylo bezpečně prokázáno, že tato třetí osoba „uplatila“ společníka a následně sama dle své vůle vykonávala hlasovací právo ke škodě celku, soud by rozhodl, že se k těmto hlasům nepřihlíží. V tomto směru lze odkázat na usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 22. 11. 2016, sp. zn. 5 Cmo 202/2014, které obsahuje nejen stejný závěr o nepřihlížení se k těmto hlasům, navíc Vrchní soud v Olomouci konstatoval, že nelze pak pohlížet na společníky (jež byli takto „vadně“ zastoupeni) jako na společníky, kteří se konkrétní valné hromady zúčastnili. Shodný názor udává i V. Janošek.¹²³ Nadto lze ještě podotknout, že nejenže by úplata v daném konkrétním případě (kdy by třetí osoba zneužila hlasovací právo k újmě celku) mohla poukazovat na nekalý úmysl této třetí osoby snažící se zneužít hlasovací právo k újmě celku, avšak by v konkrétním případě mohlo dojít i k naplnění znaků skutkové podstaty některé z úplatkových trestných činů ve smyslu § 331 – 334 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů. Taková úplata za výkon hlasovacího práva by mohla být i porušením povinnosti loajality společníka, jak shodně uvádí i M. Špačková,¹²⁴ pokud by došlo k újmě celku. Na druhou stranu, pokud by třetí osoba poskytla společníkovi úplatu za to, že může volně hlasovat a vykonávat hlasovací právo, přičemž by žádná újma společnosti nevznikla, těžko by se dalo mluvit o porušení povinnosti loajality daného společníka, natož pak o vznikuvší újmě celku. Ve světle argumentů výše popsaných bude vždy zapotřebí hodnotit konkrétní skutkové okolnosti pro posouzení nejen toho, zda bylo hlasovací právo zneužito, ale též ke zhodnocení toho, zda obdržení úplaty bylo porušením povinnosti loajality, či nikoliv. Ze skutkových okolností, které bude třeba hodnotit, vidím především pak zhodnocení, koho společník k účasti na valné hromadě zmocní, z jakého důvodu tak tato třetí osoba činí (zda z vlastní iniciativy či přímo na žádost společníka) a, snad i především, zda bylo hlasovací právo ze strany společníka prostřednictvím třetí osoby zneužito k újmě celku, či nikoliv.

V tomto ohledu se domnívám, že samotná úplata od třetí osoby za možnost výkonu hlasovacího práva touto třetí osobou by neměla být *a priori* nepřijatelná, nepřijatelným bude možné následné zneužití hlasovacího práva k újmě celku, ať již tedy byla poskytnuta za výkon

¹²³ JANOŠEK, V. Vrchní soud v Olomouci: Zákaz převodu hlasovacího práva bez převodu akcie. *Obchodněprávní revue*, 2017, č. 9, 263 s.

¹²⁴ ŠPAČKOVÁ, M. op. cit. sub 1.

hlasovacího práva úplata, či nikoliv. Pokud by tato úplata poskytnuta byla, umocňovala by porušení povinnosti loajality ze strany konkrétního společníka, který úplatu obdržel.

Pro doplnění si lze rozebrat i již zmíněnou „obrácenou“ úplatu, tedy, že společník na určitou valnou hromadu bude chtít zmocnit kupříkladu svého právního zástupce či daňového poradce, pokud by záležitosti na valné hromadě řešené spadaly spíše do jejich kompetence, kdy tento konkrétní společník by seznal, že se v dané problematice tolik neorientuje, přičemž právě tyto osoby, se kterými spolupracuje, se nejenže orientují lépe, ale navíc mohou být obeznámené i se skutkovým stavem a nemusí jít o osoby neznalé konkrétních okolností. I u těchto profesí je nasnadě, že by samozřejmě obdrželi za svoji účast a za ztrátu času, kdy se mohli věnovat něčemu jinému, odměnu. V takovém případě je, jak již bylo zmíněno, poměrně ustálený názor, že je taková úplata nezávadná.

Předchozí případy pracovaly s dohodou o výkonu hlasovacích práv v širším smyslu, tedy, že hlasovací právo nakonec vykoná někdo jiný nežli společník. Je ovšem zapotřebí se tázat, jak se posoudí, pokud společník nejen obdrží úplatu, ale bude taktéž tím, kdo nakonec hlasovací právo vykoná.

Jistě bude záležet, od koho bude taková úplata poskytnuta (a tedy, kdo bude druhým subjektem takové dohody o výkonu hlasovacích práv). Domnívám se, že pokud by úplata měla být poskytnuta od samotné společnosti (respektive tedy členů jejích volených orgánů), pak by taková úplata a dohoda o výkonu hlasovacích práv jako celek mohla narážet právě nejen na zákaz samoregulace společnosti, ale též (a snad i především) na rozpor s veřejným pořádkem ve smyslu § 1 odst. 2 OZ. Ve světle argumentů popsaných v části 2.4.1. této diplomové práce ohledně toho, zda se i za účinnosti zákona o obchodních korporacích uplatní zákaz dříve stanovený v § 186d odst. 1 ObchZ, je třeba dodat, že taková úplata od společnosti je téměř učebnicovým příkladem dříve zakázané dohody spadající pod § 186d odst. 1 písm. c) ObchZ. I dnes by tak nepochybně (z důvodů výše uvedených) mohlo jít o neplatné ujednání, a tedy o neplatnou dohodu o výkonu hlasovacích práv.

I přes výše uvedené se ovšem domnívám, že by mohly nastat situace, kdy by šlo vnímat úplatnou dohodu o výkonu hlasovacích práv s poskytnutou úplatou od členů volených orgánů (tedy společnosti) jako souladnou s veřejným pořádkem ve smyslu § 1 odst. 2 OZ, a tedy jako platnou dohodu o výkonu hlasovacích práv. Jsem však přesvědčen, že nepůjde o častý případ, naopak si lze představit, že by taková dohoda o výkonu hlasovacích práv byla platná jen sporadicky. Jako příklad, kdy by mohla být taková dohoda o výkonu hlasovacích práv platná, si lze uvést zahraniční judikaturu.

Úplatnou dohodou o výkonu hlasovacích práv se totiž zabývaly i soudy v zahraničí. Jako příklad uvedu známé rozhodnutí odvolacího soudu v Delaware ve Spojených státech amerických z roku 1982 ve věci *Schreiber v. Carney*.¹²⁵ V daném případě, velmi zjednodušeně řečeno, poskytli členové voleného orgánu společnosti finanční prostředky akcionářům s tím, aby na valné hromadě určitým způsobem hlasovali. Nepochybně by v našich poměrech šlo téměř vždy o jednání rozporné s veřejným pořádkem, nicméně, v dané situaci byly finanční prostředky pro akcionáře potřebné, jelikož díky nim mohli předčasně uplatnit tzv. warranty, které lze do českého jazyka volně přeložit jako právo akcionáře prodat či nakoupit akcie ve společnosti,¹²⁶ čímž společnost získala finanční prostředky potřebné pro její nutnou restrukturalizaci. Odvolací soud v Delaware v následném sporu k tomu uvedl následující: „*Základní důvod pro argument, že koupě hlasů je per se nezákonná z hlediska veřejného pořádku, tak přestává existovat, když se porovná s nesporným důvodem transakce.*“¹²⁷ Dále pak odvolací soud v Delaware uvedl, že se vždy musí zkoumat, jaký je účel dané koupě hlasů, kdy konkrétně uvedl: „*V těchto případech se objevují v zásadě dva principy. Prvním z nich je, že koupě hlasů je per se nezákonná, pokud je jejím cílem nebo účelem podvést ostatní akcionáře nebo je zbavit jejich hlasovacích práv.*“¹²⁸

Zahraniční literatura se shoduje, že rozhodnutí *Schreiber v. Carney* dalo za vznik ustálené judikatury ve státě Delaware, kdy se od těchto principů ohledně koupě hlasů soudy již neodchýlily, jak uvádí např. J. Pavelich.¹²⁹

Ve světle výše uvedeného rozhodnutí se domnívám, že pokud by skutkově obdobná situace nastala i v našich poměrech, nemusela by taková koupě hlasů být rozporná s veřejným pořádkem ve smyslu § 1 odst. 2 OZ, a tedy by se jednalo o přípustnou koupi hlasů, byť se přičítá dříve platnému § 186d odst. 1 písm. c) ObchZ. Pokud by došlo v České republice ke skutkově obdobnému případu, nepochybně by pak společníci, kteří hlasují podle pokynů, dodrželi povinnost loajality, jelikož restrukturalizace byla v případě *Schreiber v. Carney* nezbytná a bylo by proti zájmům společnosti, kdyby nebyla schválena. Povinnost loajality, jak uvádí S. Černá, je často interpretačním pravidlem a, především, základním východiskem všech ostatních povinností člena

¹²⁵ *Schreiber v. Carney*, 447 A.2d 17 (Del. Ch. 1982). Dostupné z: <https://casetext.com/case/schreiber-v-carney>

¹²⁶ SLAVÍKOVÁ, L. *Výkon hlasovacího práva v akciové společnosti*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2022, ISBN 9788076762541, s. 181.

¹²⁷ Do českého jazyka volně přeloženo diplomantem. Originální text: „*Thus, the underlying rationale for the argument that vote-buying is illegal per se, as a matter of public policy, ceases to exist when measured against the undisputed reason for the transaction.*”

¹²⁸ Do českého jazyka volně přeloženo diplomantem. Originální text: „*There are essentially two principles which appear in these cases. The first is that vote-buying is illegal per se if its object or purpose is to defraud or disenfranchise the other stockholders.*”

¹²⁹ PAVELICH, J. The shareholder judgment rule: Delaware's permissive response to corporate vote-buying. Online. *The Journal of corporation law*. 2005, roč. 31, č. 1, s. 247.

obchodní korporace.¹³⁰ V daném případě by se pak musela poměřovat povinnost loajality společníka vůči společnosti na straně jedné a zákaz samoregulace společnosti na straně druhé. Domnívám se, že pokud by společník hlasoval rozporně se zájmem společnosti, byť k tomuto hlasování dostal nejen pokyn, ale i úplatu od členů volených orgánů, bylo by takové hlasování porušením povinnosti loajality a ke škodě celku. Navíc je nutné podotknout, že v případě Schreiber v. Carney nešlo ani o úplatu ve smyslu „odměny za hlasování“ či snad dokonce o úplatek, šlo pouze o poskytnutí prostředků, na základě kterých mohli tyto prostředky akcionáři poskytnout společnosti, čímž mohlo dojít k potřebné restrukturalizaci. Navíc tuto úplatu obdrželi všichni akcionáři, tudíž, v poměrech českého práva, by ani nedošlo ke zvýhodňování společníků ve smyslu § 212 odst. 1 OZ. Na druhou stranu je třeba říci, že situace, ve kterých by úplata poskytnutá od členů volených orgánů nebyla shledána jako rozporná nejen s povinností loajality, ale i se zákazem zvýhodňování společníků, skutečně nebudou časté. Půjde-li, velmi zjednodušeně řečeno, o prostý „úplatek“ ze strany členů volených orgánů, půjde nepochybně o nepřípustnou koupi hlasů.

Z uvedeného tak vyplývá, že úplata poskytnutá od členů volených orgánů bude s nejvyšší pravděpodobností téměř vždy rozporná s § 1 odst. 2 OZ, tudíž bude taková dohoda o výkonu hlasovacích práv neplatná. Na druhou stranu, pokud bude „úplata“ poskytnuta bez výjimky všem společníkům ve stejné výši, nepůjde o úplatek a chtěné hlasování bude v souladu se zájmy společnosti (příčemž opačné hlasování by bylo ve zjevném rozporu se zájmy společnosti), jsem toho názoru, že by taková úplata byla možná, dovolená a dohoda o výkonu hlasovacích práv tím pádem platná.

Zbývá se již jen zaměřit na situace, kdy by úplatu hlasujícímu společníkovi poskytl jiný společník. V daném případě se domnívám, že taková úplata nebude rozporná se zmíněnými zákazy českého korporativního práva, na rozdíl od situace, kdy by úplatu poskytla společnost. Dle mého pohledu je ovšem i v takovém případě nutné myslet na povinnost loajality ve smyslu § 212 odst. 1 OZ. Jak již bylo v této práci zmíněno, společníci mají sice „nižší standard“ povinnosti loajality oproti členům voleného orgánu, nicméně jsem toho názoru, že pokud by jeden společník poskytl druhému společníkovi úplatu, aby hlasoval pro usnesení ke škodě společnosti, mohla by taková poskytnutá úplata (a její přijetí) být rozporná s povinností loajality společníka. Domnívám se ovšem, že bude-li sice poskytnuta společníkovi úplata, nicméně tato úplata bude sledovat pouze soukromé zájmy jiného společníka (který si kupříkladu bude chtít „pojistit“ vstup strategického partnera do společnosti) a nebude rozporná se zájmem společnosti a ani následně přijaté usnesení

¹³⁰ ČERNÁ, S. In: ČERNÁ, S., ŠTENGLOVÁ, I., PELIKÁNOVÁ, I. a kol. op. cit. sub 64, s. 136.

valné hromady nebude rozporné se zájmem společnosti, bude možné takovou úplatou za výkon hlasovacího práva sjednat v dohodě o výkonu hlasovacích práv.

Nad rámec otázky, zda je možná úplatná dohoda o výkonu hlasovacích práv je pro úplnost třeba zmínit, že úplatná dohoda o výkonu hlasovacích práv by mohla signalizovat tzv. stínový převod akcií, jež byl nastíněn na počátku této kapitoly. Stínový převod akcií popisuje V. Janošek jako trvalé umožnění výkonu akcionářských práv třetí osobě, aniž by se tato osoba stala vlastníkem předmětných akcií či podílu.¹³¹ Ke stínovému převodu vlastnického práva typicky povede smluvní strany omezená převoditelnost akcie, která může být sjednána ve stanovách, či omezená převoditelnost podílu ve společnosti s ručením omezeným stanovena ve společenské smlouvě. Problematika stínového převodu vlastnického práva k akcií či podílu by však svoji komplexností vyžadovala obsáhlejší pojednání, v kontextu této diplomové práce tak pouze uvedu, že stínový převod by byl rozporný s nejen § 281 odst. 4 ZOK, kdy podle tohoto ustanovení hlasovací právo spojené s akcií nelze převádět samostatně,¹³² ale též může být rozporný s úpravou ve společenské smlouvě či stanovách, je-li převod vlastnického práva k podílu ve společnosti omezen, či rozporný s § 208 odst. 1 ZOK pro poměry společnosti s ručením omezeným, neupraví-li společenská smlouva převod podílu na třetí osobu odlišně.

Ke shrnutí v rámci této kapitoly lze uvést, že se domnívám, že úplatná dohoda o výkonu hlasovacích práv není *per se* nepřijatelná. Nepřijatelná bude taková úplatná dohoda o výkonu hlasovacích práv, v jejímž důsledku poruší společník povinnost loajality a nepochybně pak bude neplatné takové hlasování, které bude k újmě celku ve smyslu § 212 odst. 2 OZ, přičemž úplatnost dohody, na základě níž bude hlasováno, může toliko umocňovat přesvědčení, že zde je za dohodou o výkonu hlasovacích práv nekalý úmysl ke škodě společnosti. Taktéž bude nutné vždy hodnotit, jestli nakonec hlasoval společník či třetí osoba a též od koho a komu byla poskytnuta úplata.

2.4.3. Smlouva o plnění třetí osoby jako součást dohody o výkonu hlasovacích práv

Další otázkou ve vztahu k dohodám o výkonu hlasovacích práv pak je, zda může být součástí dohody o výkonu hlasovacích práv smlouva o plnění třetí osoby ve smyslu § 1769 OZ. Současně se taktéž nabízí otázka, pokud může být smlouva o plnění třetí osoby součástí dohody o výkonu hlasovacích práv, v jaké formě smlouvy o plnění třetí osoby tomu tak může být.

¹³¹ JANOŠEK, V. op. cit. sub 40.

¹³² Spolu se závěry judikatury a doktríny ohledně hlasovacího práva ve společnosti s ručením omezeným.

Doktrína totiž dané ustanovení standardně dělí na tzv. slib splnění třetí osoby a garanční smlouvu.¹³³ Zatímco slib splnění třetí osoby předpokládá, že se osoba zavázaná pouze přimluví (§ 1769 věta první OZ), pak garanční smlouva již předpokládá, že třetí osoba splní to, co bylo ujednáno, jinak zavázaná osoba nahradí věřiteli škodu (§ 1769 věta druhá OZ).

Dle názoru J. Dědiče a J. Lasáka nebylo možné, aby v dohodě o výkonu hlasovacích práv byla sjednána garanční smlouva, pouze považovali za dovolené, aby byl sjednán maximálně slib splnění třetí osoby.¹³⁴

Obdobné ujednání v dohodě o výkonu hlasovacích práv ovšem v nedávné době dospělo až do soudního řízení. V daném případě šlo o situaci, kdy žalobce žaloval žalovaného o tři smluvní pokuty v souhrnné výši 3.000.000 Kč, kterou byl utvrzen v dohodě o výkonu hlasovacích práv sjednaný závazek žalovaného zajistit, aby se jim nominovaní členové představenstva dohodli na potřebné výši finančních prostředků potřebných pro společnost a zároveň stranám dohody zaslali žádost o tyto finanční prostředky spolu s návrhem smlouvy. Daný případ řešil Vrchní soud v Praze,¹³⁵ který takové ujednání dohody o výkonu hlasovacích práv posoudil jako neplatné pro rozpor se zákonem, konkrétně jako rozporné se zákazem udělování pokynů do obchodního vedení.

Citované rozhodnutí ovšem rozproudilo debatu v odborných kruzích. Nejprve se k tomuto rozhodnutí vyjádřil V. Janošek,¹³⁶ který se přiklonil k výše uvedenému názoru J. Dědiče a J. Lasáka o tom, že nelze dohodnout více než slib splnění třetí osoby a poukázal na skutečnost, že obdobné závazky jsou standardem akviziční praxe. V souladu s uvedeným rozhodnutím Vrchního soudu v Praze tak V. Janošek dovedl, že není přípustné sjednat v dohodě o výkonu hlasovacích práv garanční smlouvu (tj. odpovědnost akcionáře za výsledek, který se nedostavil), jelikož se akcionář nemůže zavázat k plnění právně nedovolenému (tj. udělování pokynů do obchodního vedení). Ze strany V. Janoška tak bylo takové ujednání dohody o výkonu hlasovacích práv posouzeno jako absolutně neplatné pro zjevný rozpor s veřejným pořádkem (§ 588 OZ).¹³⁷

Opačně se k závěrům Vrchního soudu v Praze a V. Janoška postavili B. Havel, K. Csach a J. Lasák,¹³⁸ kteří výslovně uvedli, že Vrchní soud v Praze měl zkoumat, zda v daném případě šlo o garanční smlouvu nebo o slib splnění třetí osoby, jelikož, dle autorů, není toto ujednání dohody

¹³³ DVOŘÁK, B. In: PETROV, J., VÝTISK, M., BERAN, V. a kol. op. cit. cit. sub 27, § 1769. In: Beck-online [právní informační systém].

¹³⁴ DĚDIČ, J., LASÁK, J. In: CSACH, K., HAVEL B. a kol. op. cit. sub 7, s. 59.

¹³⁵ Rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 23. 1. 2019, sp. zn. 14 Cmo 23/2018.

¹³⁶ JANOŠEK, V. Vrchní soud v Praze: Neplatné ujednání akcionářské smlouvy, na základě kterého se akcionáři zavazují zajistit, aby se jimi nominovaní členové představenstva řídili v rámci obchodního vedení pokyny akcionářů. *Právní rozhledy*, 2019, č. 8, s. 300.

¹³⁷ Tamtéž.

¹³⁸ HAVEL, B., CSACH, K., LASÁK, J. op cit. sub 105.

o výkonu hlasovacích práv v žádném případě pokynem do obchodního vedení. Až po zjištění, zda jde o garanční smlouvu nebo slib splnění třetí osoby se měl soud zabývat otázkou, zda tedy byla nějaká povinnost porušena a zda je dán nárok na smluvní pokutu. Jako překvapivý pak označili autoři názor V. Janoška ohledně absolutní neplatnosti pro zjevný rozpor s veřejným pořádkem, jelikož nebylo prokázáno, že by toto ujednání dohody o výkonu hlasovacích práv v konkrétním případě bylo oním nedovoleným pokynem.¹³⁹

Lze dodat, že J. Lasák se ve výše uvedené stati výslovně nevyjádřil k tomu, že by garanční smlouva nemohla být součástí dohody o výkonu hlasovacích práv,¹⁴⁰ a to, ačkoliv dříve dospěl spolu s J. Dědičem k závěru, že garanční smlouva součástí dohody o výkonu hlasovacích práv být nemůže.¹⁴¹

Celý případ se dostal až k Nejvyššímu soudu, který rozhodnutí Vrchního soudu v Praze zrušil a věc vrátil k dalšímu řízení.¹⁴² Ačkoliv soudy nižších stupňů tento závazek posoudily jako rozporný se zákazem udělování pokynů do obchodního vedení, Nejvyšší soud se přiklonil k názoru, že byť by takové ujednání bylo jistě neplatné, v konkrétním případě nebylo dostatečně soudy nižších stupňů řešeno, zda nešlo náhodou o tzv. „garanční smlouvu“ či o „slib splnění třetí osoby“,¹⁴³ jelikož takové ujednání by dle Nejvyššího soudu bylo platné, a to ačkoliv by v konečném důsledku šlo o pokyn do obchodního vedení.

Nejvyšší soud se tedy nejen přiklonil k závěrům B. Havla, K. Csacha a J. Lasáka¹⁴⁴ ohledně procesní stránky věci, kdy konstatoval, že Vrchní soud v Praze se nesprávně nezaobíral skutečností, zda šlo o garanční smlouvu nebo slib splnění třetí osoby, ale Nejvyšší soud též překonal názor J. Dědiče a J. Lasáka, že by garanční smlouva nemohla být součástí dohody o výkonu hlasovacích práv.¹⁴⁵ Výslovně tedy Nejvyšší soud stanovil najisto, že byť by v dohodě o výkonu hlasovacích práv byl sjednán závazek, který by svoji povahou byl pokynem do obchodního vedení, pak sjednání slibu splnění třetí osoby (tedy, že se společník přimluví u statutárního orgánu, aby přijali nějaké rozhodnutí), který bude sankcionován smluvní pokutou a též garanční smlouva (tedy, že se společník zaváže, že statutární orgán přijme určité rozhodnutí), která by též byla sankcionována smluvní pokutou, mohou být součástí dohody o výkonu

¹³⁹ Tamtéž.

¹⁴⁰ Tamtéž.

¹⁴¹ DĚDIČ, J., LASÁK, J. In: CSACH, K., HAVEL B. a kol. op. cit. sub 7, s. 59.

¹⁴² Blíže viz rozsudek Nejvyššího soudu České republiky ze dne 16. 3. 2021, sp. zn. 27 Cdo 1873/2019.

¹⁴³ Oboje ve smyslu § 1769 OZ, kde věta první upravuje slib splnění třetí osoby, věta druhá pak garanční smlouvu.

¹⁴⁴ HAVEL, B., CSACH, K., LASÁK, J. op. cit. sub 105.

¹⁴⁵ DĚDIČ, J., LASÁK, J. In: CSACH, K., HAVEL B. a kol. op. cit. sub 7, s. 59.

hlasovacích práv, jelikož nejde o pokyn do obchodního vedení, ale buď pouze o přímluvu, anebo o garanci výsledku.

Z výše citovaného rozhodnutí Nejvyššího soudu je zřejmé, že ačkoliv nelze v dohodě o výkonu hlasovacích práv sjednat závazek, který by byl pokynem do obchodního vedení,¹⁴⁶ lze platně v dohodě o výkonu hlasovacích práv postupovat podle § 1769 OZ a sjednat buď garanční smlouvu, anebo slib splnění třetí osoby, byť by se jednalo o pokyn či garanci ohledně záležitosti, která přímo spadá do obchodního vedení.

Je třeba ovšem dodat, že celý skutkový stav (a tedy i rozhodování Vrchního soudu v Praze a Nejvyššího soudu) proběhl podle obchodního zákoníku, nikoliv podle zákona o obchodních korporacích či občanského zákoníku z roku 2012. Závěry vyčtené Nejvyšším soudem se však uplatní i v poměrech současného občanského zákoníku a zákona o obchodních korporacích, kdy současný občanský zákoník výslovně upravuje danou problematiku v § 1769 OZ, přičemž rozhodná právní úprava pro daný případ obdobné ustanovení neměla.

Dle mého názoru se Nejvyšší soud v daném případě vyjádřil správně. Nejvyšší soud se však, kromě výše uvedeného, blíže nezaobíral tím, z jakého důvodu lze sjednat i garanční smlouvu jako součást dohody o výkonu hlasovacích práv. Níže bych rád představil můj pohled na to, proč je i sjednání garanční smlouvy možné. Ačkoliv by garanční smlouva v dohodě o výkonu hlasovacích práv mohla na první pohled kolidovat právě např. se zákazem udělování pokynů do obchodního vedení, pak přeci jen předmětem garanční smlouvy je pouze odpovědnost za výsledek. Již prvorepubliková judikatura dovodila, že na rozdíl od slibu splnění třetí osoby se u garanční smlouvy nepředpokládá, že by dlužník měl vyvinout jakékoliv úsilí ke splnění výsledku, jež garantoval.¹⁴⁷ Tudíž nevidím důvod, aby garanční smlouva nemohla být součástí dohody o výkonu hlasovacích práv, neboť se jí pouze společník bude zavazovat, že orgán společnosti přijme určité rozhodnutí, což může být (a nejspíše i bude) stvrzeno smluvní pokutou, nezavazuje se však k vyvíjení nějakého tlaku a už vůbec se nezavazuje k udělování pokynů do obchodního vedení. Naopak u slibu splnění třetí osoby se předpokládá, že dlužník vyvine úsilí, nicméně již nemá odpovědnost za výsledek. Předmětem daného jednání je pouze přímluvení se u třetí osoby. Je pak logické, že byť si např. statutární orgán může vyslechnout v daném případě určité argumenty, vždy bude rozhodnutí nakonec na něm, a tedy nepůjde o pokyn do obchodního vedení ani v tomto případě.

¹⁴⁶ Což ostatně zakazuje přímo zákon o obchodních korporacích výslovně.

¹⁴⁷ Rozhodnutí Nejvyššího soudu Československé republiky ze dne 15. 3. 1928, sp. zn. Rv I 632/27 [Vážný 7872].

Ve světle výše zmíněného rozsudku Nejvyššího soudu České republiky a zmíněných argumentů se tedy kloním k opačným závěrům, než dříve J. Dědič a J. Lasák¹⁴⁸ a soudím, že součástí dohody o výkonu hlasovacích práv může být slib splnění třetí osoby a i garanční smlouva.

¹⁴⁸ DĚDIČ, J., LASÁK, J. In: CSACH, K., HAVEL B. a kol. op. cit. sub 7, s. 59.

3. Soukromoprávní důsledky porušení dohody o výkonu hlasovacích práv

Dohody o výkonu hlasovacích práv představují závazek mezi (minimálně) dvěma osobami o tom, jak budou vykonávat hlasovací právo. I tento závazek však může být ze strany společníků porušen v případě, kdy se jeden společník zaváže hlasovat na valné hromadě určitým způsobem (např. pro vstup strategického investora do společnosti), přičemž následně na valné hromadě hlasuje opačným způsobem.

Následující část diplomové práce se bude zabírat pouze soukromoprávními důsledky porušení dohod o výkonu hlasovacích práv. Je však třeba zmínit, že v určitých situacích by mohlo porušení mít za následek i důsledky v oblasti veřejného práva. Již v kapitole 2.4.2., která se zabývala úplatnými dohodami o výkonu hlasovacích práv, bylo zmíněno riziko naplnění znaků skutkové podstaty některého z úplatkových trestných činů ve smyslu § 331 – 334 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, či riziko porušení daňových předpisů, zejména z hlediska časového testu.

V následujících částech se budu postupně zabírat třemi různými situacemi. Nejprve se zaměřím na situaci, kdy je dohoda o výkonu hlasovacích práv porušena a společník se chce po druhé smluvní straně domoci odškodnění či splnění jiných smluvních ujednání soudní cestou. V další části, oddělené do dvou samostatných kapitol, se poté zaměřím na důsledek porušení takové dohody o výkonu hlasovacích práv pro samotnou společnost, lhostejno zdali o její existenci vůbec věděla, a to v podobě neplatnosti usnesení valné hromady a v podobě zneužití hlasovacího práva. Byť i tato následující část obsahuje prvek „soudní cesty“, pro svou odlišnost je vydělena do dvou samostatných kapitol.

Cílem následujících částí je zodpovědět otázku, jakými možnými způsoby může poškozený společník vymáhat závazky z dohody o výkonu hlasovacích práv, zdali je možné, aby v důsledku porušení dohody o výkonu hlasovacích práv bylo rozhodnuto o neplatnosti přijatého usnesení valné hromady a zdali na hlasování v rozporu s uzavřenou dohodou o výkonu hlasovacích práv je možné pohlížet jako na zneužití hlasovacího práva.

3.1. Vymahatelnost závazků z dohody o výkonu hlasovacích práv soudní cestou

V dohodě o výkonu hlasovacích práv obsažené ujednání o tom, že společník má na valné hromadě společnosti nějak hlasovat, či, případně, ujednání o tom, že se hlasování má zdržet, je samozřejmě obtížně vynutitelné. Samotné hlasování na valné hromadě fyzickým způsobem, či

i per rollam, provádí společník sám a druhá strana, nebude-li zplnomocněna hlasovat za společníka, může reálně hlasování jen velmi složitě ovlivnit.

Jak popisuje G. Chemla, častým ujednáním ve vedlejších dohodách obecně (tím spíše pak v dohodě o výkonu hlasovacích práv) tak bývá i rozhodčí doložka, aby společníci neřešili případné konflikty skrze obecné soudy.¹⁴⁹

Taktéž je velmi častým ujednáním i smluvní pokuta, kterou si jedna strana utvrzuje závazek druhé strany hlasovat určitým způsobem a, zároveň, pro případ porušení sjednává alespoň určitou formu satisfakce.¹⁵⁰

3.1.1. Smluvní pokuta

V případě porušení dohody o výkonu hlasovacích práv pak, byl-li závazek v dohodě utvrzen smluvní pokutou, se společník může alespoň domáhat žalobou na zaplacení částky ve výši smluvní pokuty, jak již bylo nastíněno výše. Touto cestou však, dalo by se říci, končí v akademické oblasti jasná cesta vymahatelnosti závazků z dohody o výkonu hlasovacích práv.¹⁵¹

Primárně totiž, v případě porušení dohody o výkonu hlasovacích práv, jde o skutečnost, že zavázaný společník hlasoval jinak, než se zavázal. Pokud by druhý společník chtěl žalovat i o vzniklou škodu, musel by nejen prokázat, že mu porušením závazku hlasovat určitým způsobem vznikla škoda, ale též prokázat její přesnou výši, což, na rozdíl od smluvní pokuty, nemusí být zcela jednoznačné, a hlavně obtížně doložitelné. V souvislosti s náhradou škody je zapotřebí při sjednání smluvní pokuty v dohodě o výkonu hlasovacích práv mít na paměti § 2050 OZ, který zapovídá právo na náhradu škody v případě sjednané smluvní pokuty. Dané ustanovení je ovšem dispozitivní.¹⁵² Stejně tak je nutné mít na paměti i možnou moderaci výše smluvní pokuty soudem podle § 2051 OZ.

Z komparativního hlediska se zahraničím je možné zmínit, že v Anglii jsou smluvní pokuty obecně zakázané, jak uvádí R. Zakrzewski.¹⁵³ Právě R. Zakrzewski pak dodává, že v Anglii bývá častým ujednáním vedlejších dohod obecně závazek, aby v případě porušení vedlejší dohody mohl poškozený společník uplatnit opci na koupi podílu vyžadující od společníka, který vedlejší dohodu porušil, prodej svého podílu ve společnosti poškozenému společníkovi za nižší cenu oproti

¹⁴⁹ CHEMLA, G. In: CHEMLA, G., HABIB, M. A., LJUNGQVIST, A. op. cit. sub 15, s. 119.

¹⁵⁰ ŠPAČKOVÁ, M. op. cit. sub 1 či DĚDIČ, J., LASÁK, J. In: CSACH, K., HAVEL, B. a kol. op. cit. sub 7, s. 57.

¹⁵¹ Blíže viz kapitola 3.1.2. a polemika o nahrazení projevu vůle či kapitola 3.1.3. a polemika ohledně vyloučení společníka ze společnosti.

¹⁵² BŘÍZA, P., HORÁK, P. In: PETROV, J., VÝTISK, M., BERAN, V. a kol. op. cit. sub 27, § 2050. In: Beck-online [právní informační systém].

¹⁵³ ZAKRZEWSKI, R. In: MOCK, S., CSACH, K., HAVEL, B. op. cit. sub 5, s. 273.

současné tržní hodnotě podílu.¹⁵⁴ Autor dodává, že v nedávném rozhodnutí *Cavendish Square Holding BV v El Makdessi* Nejvyšší soud Spojeného království posoudil takový závazek jako legitimní prostředek obrany smluvní strany vedlejší dohody, ačkoliv žalovaný (který vedlejší dohodu porušil) argumentoval právě tím, že jde ve své podstatě o smluvní pokutu. Obdobné ujednání bývá obvyklé nejen ve Spojených státech amerických, jak popisuje W. Kaal,¹⁵⁵ ale též i v České republice.¹⁵⁶

Nejspíše téměř v každé uzavírané dohodě o výkonu hlasovacích práv bude obsaženo ujednání o smluvní pokutě pro případ, že některý ze společníků bude hlasovat v rozporu s ujednáním.¹⁵⁷ Byť smluvní pokuta nenahradí již projevené hlasování rozporné se závazkem v dohodě o výkonu hlasovacích práv, poslouží alespoň jako snad nejčastější určitá forma satisfakce pro poškozeného společníka, zejména pak, bude-li sjednána ve značné výši.

3.1.2. Nahrazení projevu vůle

Lze si ovšem klást otázku, zda by se společník mohl, pokud by druhý společník hlasoval v rozporu s ujednáním v dohodě o výkonu hlasovacích práv, domáhat sjednaného závazku žalobou na nahrazení projevu vůle. Tedy, zda by mohl podat k soudu návrh, aby soud vydal rozsudek, jímž bude nahrazen projev vůle společníka, který hlasoval rozporně s dohodou o výkonu hlasovacích práv tak, aby byl projev vůle již souladný se závazkem v dohodě o výkonu hlasovacích práv.

Jak uvádí J. Flídr, v české teorii panuje poměrně vysoká shoda na tom, že nelze z dohod o výkonu hlasovacích práv žalovat na nahrazení projevu vůle.¹⁵⁸ Konkrétně J. Dědič a J. Lasák jsou skeptičtí, že by taková žaloba byla přípustná,¹⁵⁹ M. Novotná považuje takovou žalobu za nemožnou¹⁶⁰ a její nepřípustnost dovozuje i V. Janošek.¹⁶¹ Naproti tomu s J. Flídrem souhlasí M. Špačková, podle které lze v žalobě na nahrazení projevu vůle nalézt efektivní způsob řešení, byť dodává, že nelze v českém právním řádu nalézt momentálně dostatečnou oporu pro takovou žalobu.¹⁶² Podle K. Csacha však je vhodné uvažovat alespoň o právu společníka domoci se uložení

¹⁵⁴ Tamtéž.

¹⁵⁵ KAAL, W. In: MOCK, S., CSACH, K., HAVEL, B. op. cit. sub 5, s. 664.

¹⁵⁶ HAVEL, B. In: MOCK, S., CSACH, K., HAVEL, B. op. cit. sub 5, s. 219.

¹⁵⁷ DĚDIČ, J., LASÁK, J. In: CSACH, K., HAVEL, B. a kol. op. cit. sub 7, s. 57.

¹⁵⁸ FLÍDR, J. Nahrazení projevu vůle společníka zavázaného z dohody o výkonu hlasovacích práv. In: EICHLEROVÁ a kol. (eds.) *Rekodifikace obchodního práva – pět let poté. Svazek I. Pocta Stanislavě Černé*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2019, 544 s., ISBN 9788075984272, s. 30.

¹⁵⁹ DĚDIČ, J., LASÁK, J. In: CSACH, K., HAVEL, B. a kol. op. cit. sub 7, s. 57.

¹⁶⁰ NOVOTNÁ, M. Rozhodování o neplatnosti usnesení orgánu obchodní korporace v intencích základních zásad soukromého práva. *Bulletin advokacie*. 2017, č. 3, s. 34.

¹⁶¹ JANOŠEK, V. op. cit. sub 40.

¹⁶² ŠPAČKOVÁ, M. op. cit. sub 1.

nepeněžité povinnosti spočívající v příkazu hlasovat na zasedání valné hromady sjednaným způsobem.¹⁶³

Naproti tomu, byť skutkové okolnosti a celá podstata případu byla zásadně odlišná, Vrchní soud v Olomouci rozsudkem ze dne 10. 7. 2019, sp. zn. 8 Cmo 89/2019, opatrně připustil možnost nahrazení projevu vůle, jelikož v odůvodnění rozhodnutí uvedl následující: „*K podstatě souzené věci odvolací soud toliko shrnuje, že nemá-li žalovaný jako společník žalobkyně právním předpisem, smlouvou či deliktním jednáním založenou povinnost hlasovat určitým způsobem, pak žaloba na nahrazení projevu jeho vůle nemůže být úspěšná.*“

V uvedené polemice se spíše opatrně kloním na stranu J. Flídra a M. Špačkové. Souhlasím s J. Flídrem v tom ohledu, že není potřeba zvláštní zákonné zmocnění pro podání žaloby k nahrazení projevu vůle.¹⁶⁴ Česká teorie rozděluje druhy žalob na žaloby na plnění, na určení, založení, změnu či zrušení právního poměru soudem a tzv. statusové žaloby,¹⁶⁵ přičemž žaloba na nahrazení projevu vůle spadá pod žalobu na plnění¹⁶⁶ a tedy není nutné, na rozdíl od žalob na založení, změnu či zrušení právního poměru soudem, výslovné zákonné zmocnění k jejímu podání.¹⁶⁷

Z uvedeného důvodu mám za to, že podání žaloby na nahrazení projevu vůle společníka zavázaného z dohody o výkonu hlasovacích práv nic nebrání. Jak uvádí A. Winterová, soudní rozhodnutí posléze projev vůle nahrazuje a není třeba jej vymáhat.¹⁶⁸ Složitější ovšem, dle mého pohledu, budou reálné důsledky takové žaloby a následného soudního rozhodnutí. Pokud bude mezi dvěma společníky uzavřena dohoda o výkonu hlasovacích práv, jejímž předmětem bude závazek společníků hlasovat na valné hromadě určitým způsobem, přičemž jeden ze společníků tento závazek poruší, může se poškozený společník obrátit na soud s žalobou na nahrazení projevu vůle společníka, jež porušil závazek z dohody o výkonu hlasovacích práv. Po proběhnutí soudního řízení vydá soud (svědčí-li žalobci právo, jehož se domáhá), rozsudek, jímž bude projev vůle společníka, který dohodu o výkonu hlasovacích práv porušil, nahrazen ve prospěch poškozeného společníka, respektive původního závazku z dohody. Nicméně, poškozený společník se obrátil na soud z toho důvodu, jelikož na již proběhnuté valné hromadě společník nějak hlasoval. Pokud hlas společníka, který dohodu o výkonu hlasovacích práv porušil, nebyl „rozhodující“ a změna jeho

¹⁶³ CSACH, K. In: CSACH, K., HAVEL, B. a kol. op. cit. sub 7, s. 36.

¹⁶⁴ FLÍDR, J. op. cit. sub 158.

¹⁶⁵ WINTEROVÁ, A., MACKOVÁ, A. a kol. *Civilní právo procesní. Díl první: řízení nalézací.* 9. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2018, 648 s., ISBN 9788075022981, s. 205.

¹⁶⁶ Tamtéž.

¹⁶⁷ Tamtéž, s. 208.

¹⁶⁸ Tamtéž.

hlasu pak nemá vliv na (ne)přijetí výsledného usnesení valné hromady, pak jsou následky vůči společnosti téměř nulové. Složitější situace by však nastala, kdyby nejenomže byl hlas společníka, který dohodu o výkonu hlasovacích práv porušil, tím rozhodujícím hlasem, ale též by již přijaté rozhodnutí valné hromady vyvolalo účinky, které by byly nenávratné či jen stěží návratné.

K těmto důsledkům soudního rozhodnutí dodává J. Flídr, že rozsudkem je nahrazen pouze projev vůle, aby tento projev vůle byl účinný i vůči společnosti, je třeba ji pravomocné rozhodnutí soudu doručit.¹⁶⁹ Aby tedy rozsudek skutečně vyvolal účinky na valné hromadě společnosti, je třeba, aby nejpozději na této valné hromadě již společník měl pravomocný rozsudek nahrazující projev vůle společníka. Domnívám se, že před hlasováním není možné návrh k soudu ovšem podat, jelikož v dohodě o výkonu hlasovacích práv si společníci sjednávají, jak budou na valné hromadě hlasovat, přičemž dokud tato valná hromada neproběhne, nemají ani možnost hlasovat v rozporu s ujednáním, respektive tedy nemají možnost vůbec projevit vůli jinak, než bylo sjednáno v dohodě o výkonu hlasovacích práv, což se poté poškozený společník snaží nahradit soudním rozhodnutím. Pokud ovšem v budoucnu již žádné nové hlasování o téže otázce nebude probíhat, domnívám se, že poté pravomocné rozhodnutí soudu nahrazující projev vůle společníka, který dohodu o výkonu hlasovacích práv porušil, již nebude mít v praxi mnoho důsledků. K tomu dodává J. Flídr, že podle německé právní úpravy má rozhodnutí nahrazující projev vůle zpětné účinky pouze tehdy, stanoví-li tak zákon,¹⁷⁰ což se uplatní i v poměrech českých deklaratorních rozhodnutích, jejímž nahrazení projevu vůle je.¹⁷¹

S touto problematikou se J. Flídr vypořádává tak, že uvádí, že podle okolností může být na základě rozhodnutí soudu nahrazeno hlasování společníka pro usnesení mající retroaktivní účinky.¹⁷² S tímto pohledem lze jistě souhlasit, ovšem v případě, pokud by již přijaté usnesení valné hromady nevyvolalo nenávratné účinky.

Lze tedy shrnout, že dle mého názoru, jež zastává v menšině i J. Flídr¹⁷³ a M. Špačková,¹⁷⁴ může být závazek z dohody o výkonu hlasovacích práv „vynucen“ i podanou žalobou na nahrazení projevu vůle. S ohledem na skutečnost, že vůči společnosti bude takové rozhodnutí účinné, pouze pokud ji bude doručeno během probíhající valné hromady, jsou však, dle mého pohledu, praktické dopady takového rozhodnutí nahrazujícího projev vůle téměř minimální.

¹⁶⁹ FLÍDR, J. op. cit. sub 158.

¹⁷⁰ Tamtéž.

¹⁷¹ WINTEROVÁ, A., MACKOVÁ, A. a kol. op. cit. sub 165, s. 263.

¹⁷² FLÍDR, J. op. cit. sub 158.

¹⁷³ Tamtéž.

¹⁷⁴ ŠPAČKOVÁ, M. op. cit. sub 1.

Na okraj lze však jistě dodat, že v případě sjednané smluvní pokuty (která často bývá sjednávána)¹⁷⁵ představuje rozhodnutí nahrazující projev vůle další „důkaz“ o tom, že společník dohodu o výkonu hlasovacích práv porušil. Lze si představit, že by smluvní pokuta mohla být sjednána ve vysoké výši, přičemž by se poškozenému společníkovi mohlo (i třeba v případě nedostatečného zápisu z valné hromady) hůře prokazovat, že druhý společník hlasoval v rozporu s dohodou o výkonu hlasovacích práv, čímž porušil sjednanou povinnost a poškozenému společníkovi tak vzniklo právo na smluvní pokutu. Pokud tak bude poškozený společník disponovat rozhodnutím nahrazujícím projev vůle, lze jej alespoň použít jako další důkaz pro to, že druhý společník porušil povinnost vyplývající z dohody o výkonu hlasovacích práv, neboť jinak by rozhodnutí soudu nahrazující projev vůle nebylo vydáno, čímž poškozenému společníkovi vzniklo právo na smluvní pokutu ve sjednané výši.

Jiné důsledky ovšem vnímám s možností nařízení předběžného opatření. Ve své stati uvádí J. Flídr, že pokud „*připustíme právo domáhat se splnění dohody o výkonu hlasovacích práv soudním nahrazením projevu vůle, je pouze přirozené, že dotčená strana může požádat soud také o ochranu prostřednictvím předběžného opatření.*“¹⁷⁶ S uvedeným názorem lze souhlasit a lze i souhlasit s konstatováním, že v případě odepření možnosti předběžného opatření by bylo poškozenému společníkovi *de facto* odepřeno právo domoci se smluvně sjednaného nároku.¹⁷⁷ Soudím tedy, shodně s J. Flídrem, že společník může podat návrh na nařízení předběžného opatření, které, pokud jej soud vydá, bude na valné hromadě nahrazovat hlasování společníka, jenž by dohodu o výkonu hlasovacích práv porušil. Je však zapotřebí dodat, že navrhovatel bude muset osvědčit, že by druhý společník hlasoval v rozporu s uzavřenou dohodou o výkonu hlasovacích práv. Tak by tomu mohlo být zejména v případě, kdy by měl navrhovatel k dispozici kupříkladu písemnou komunikaci s druhým společníkem, ze které by dané vyplynulo. Byť lze argumentovat skutečností, že hlasování je fyzický projev vůle, který může být odlišný od písemného sdělení navrhovateli před konanou valnou hromadou, domnívám se, že shledá-li soud nárok navrhovatele za osvědčený v konkrétním případě, měl by vydat předběžné opatření nahrazující projev vůle druhého společníka.

3.1.3. Vyloučení společníka ze společnosti

Vyloučení společníka ze společnosti soudem je následkem, který možná na první pohled nekoresponduje s dohodou o výkonu hlasovacích práv, která je smluvním ujednáním. I přesto

¹⁷⁵ DĚDIČ, J., LASÁK, J. In: CSACH, K., HAVEL, B. a kol. op. cit. sub 7, s. 57.

¹⁷⁶ FLÍDR, J. op. cit. sub 158.

¹⁷⁷ Tamtéž.

bych se ovšem rád zabýval otázkou, zda je možné, aby byl společník ze společnosti vyloučen soudem, pokud poruší dohodu o výkonu hlasovacích práv.

Institut vyloučení společníka ze společnosti upravuje zákon o obchodních korporacích pro společnost s ručením omezeným v § 204 ZOK a pro akciovou společnost v § 345 ZOK. Zmíněné vyloučení soudem je zvláštní kategorií vyloučení společníka ze společnosti s ručením omezeným a nejedná se o tzv. kaduční řízení, které se zahajuje pouze vůči prodlévajícím společníkům výzvou ke splnění vkladové nebo příplatkové povinnosti v přiměřené dodatečné lhůtě obsahující pohružku vyloučení, přičemž o tomto vyloučení rozhoduje přímo společnost, nikoliv soud.¹⁷⁸

Možnost vyloučení společníka ze společnosti popisuje kupříkladu K. Csach, který uvádí, že smluvní povaha je nevýhodou dohod o výkonu hlasovacích práv z toho důvodu, že v případě porušení povinností z dohody o výkonu hlasovacích práv nebude zpravidla možné společníka ze společnosti vyloučit.¹⁷⁹

Tento názor K. Csacha nesdílím, jelikož se, dle mého pohledu, v poměrech českého zákona o obchodních korporacích částečně neuplatní. Podle § 204 odst. 1 ZOK lze společníka vyloučit ze společnosti s ručením omezeným, pokud zvláště závažným způsobem porušuje svou povinnost.¹⁸⁰ Ačkoliv znění zákona může navozovat dojem, že je zapotřebí porušit povinnost vícekrát, nauka dospěla k názoru, že postačí i jednorázové porušení.¹⁸¹ Jakkoliv bude takové vyloučení nákladné (o vyloučení nerozhoduje valná hromada, nýbrž soud, ale o samotném podání návrhu k soudu rozhoduje valná hromada¹⁸²), bude nepochybně možné. V tomto směru odkazují na usnesení Nejvyššího soudu ze dne 31. 1. 2006, sp. zn. 29 Odo 1007/2005, ve kterém Nejvyšší soud uvedl následující: „Povinnosti společníka nemusí vyplývat pouze ze zákona, společenské smlouvy či jiných „listin“, ale též ze zásad, na kterých je postaven obchodní zákoník, z jiných než písemných závazků převzatých společníkem vůči společnosti, popř. z jiných právních skutečností.“ Vrchní soud v Praze poté v usnesení ze dne 13. 6. 2019, sp. zn. 7 Cmo 422/2015, navázal na toto rozhodnutí, ve kterém dodal, že touto zásadou, na níž je postaven obchodní zákoník,¹⁸³ může být i zásada povinnosti loajality společníka.

¹⁷⁸ EICHLEROVÁ, K. In: ČERNÁ, S., ŠTENGLOVÁ, I., PELIKÁNOVÁ, I. a kol. op. cit. sub 64, s. 372.

¹⁷⁹ CSACH, K. In: CSACH, K., HAVEL B. a kol. op. cit. sub 7, s. 7.

¹⁸⁰ Viz § 204 odst. 1 ZOK: „Společnost se může domáhat u soudu vyloučení společníka, který porušuje zvláště závažným způsobem svou povinnost, ačkoliv byl k jejímu plnění vyzván a na možnost vyloučení písemně upozorněn; tím není dotčen § 151“.

¹⁸¹ ŠTENGLOVÁ, I., HAVEL, B., CILEČEK, F., KUHN, P., ŠUK, P. op. cit. sub 63, s. 534.

¹⁸² LASÁK, J., DĚDIČ, J., POKORNÁ, J., ČÁP, Z., SKÁLOVÁ, J. a kol. op. cit. sub 32, § 204. In: ASPI [právní informační systém].

¹⁸³ Uvedené závěry se nepochybně prosadí i za účinnosti současného občanského zákoníku a zákona o obchodních korporacích.

Tedy za předpokladu, že by se společník ve společnosti s ručením omezeným dohodou o výkonu hlasovacích práv zavázal k jednání, které by bylo možno posuzovat jako porušení povinnosti loajality,¹⁸⁴ nebo by dohodu o výkonu hlasovacích práv porušil takovým způsobem, že by se toto porušení dalo posoudit jako porušení povinnosti loajality,¹⁸⁵ bylo by možné, aby společnost podala k soudu¹⁸⁶ návrh na vyloučení daného společníka ze společnosti.

Otázkou by pak mohlo být, zda se výše uvedené uplatní i v poměrech akciové společnosti. Soudím, že nikoliv. Byť i akcionáři jsou samozřejmě stíháni povinnostmi loajality,¹⁸⁷ není v zákoně o obchodních korporacích obsaženo ustanovení, které by svým obsahem odpovídalo § 204 odst. 1 ZOK pro poměry akciové společnosti. Absence takového ustanovení je nepochybně dána skutečností, že je akciová společnost typickým představitelem kapitálové společnosti, kde se klade důraz na kapitálový přínos akcionáře, jak uvádí např. L. Josková.¹⁸⁸ Jakkoliv zákon o obchodních korporacích obsahuje ustanovení týkající se vyloučení akcionáře,¹⁸⁹ míří toto ustanovení pouze na prodlení akcionáře s plněním vkladové povinnosti nebo její části.

V tomto směru tedy bude nutné poměřovat, zda je dohoda o výkonu hlasovacích práv sjednaná mezi akcionáři akciové společnosti, anebo společníky společnosti s ručením omezeným. Pokud K. Csach uváděl, že nebude možné společníka ze společnosti vyloučit,¹⁹⁰ lze s tímto, z důvodů uvedených výše, souhlasit, pouze pokud půjde o dohodu o výkonu hlasovacích práv uzavřenou mezi akcionáři akciové společnosti. Pokud půjde o dohodu o výkonu hlasovacích práv uzavřenou společníky společnosti s ručením omezeným, bude možné společníka, v případě závažného porušení povinnosti loajality, ze společnosti vyloučit.

3.2. Neplatnost usnesení valné hromady

V kapitole 3.1.2. byla jako zastánkyně závěru o efektivnosti nahrazení projevu vůle zmíněna M. Špačková,¹⁹¹ která hovořila o efektivnosti takového procesu v kontrastu právě s návrhem na

¹⁸⁴ Je třeba uvést, že samozřejmě není možné přesně určit, které jednání bude závažným porušením povinnosti loajality a které nikoliv. Vždy by záleželo na konkrétních okolnostech daného případu (srov. POKORNÁ, J. In: LASÁK, J., DĚDIČ, J., POKORNÁ, J., ČÁP, Z., SKÁLOVÁ, J. a kol. op. cit. sub 32, § 204. In: ASPI [právní informační systém].)

¹⁸⁵ Zejména za předpokladu, že by smluvní stranou dohody o výkonu hlasovacích práv v daném případě byli všichni společníci.

¹⁸⁶ Podle § 9 odst. 2 písm. e) zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, by byl věcně příslušným soudem krajský soud.

¹⁸⁷ ČERNÁ, S., ŠTENGLOVÁ, I., PELIKÁNOVÁ, I. a kol. op. cit. sub 64, s. 443.

¹⁸⁸ JOSKOVÁ, L. In: ČERNÁ, S., ŠTENGLOVÁ, I., PELIKÁNOVÁ, I. a kol. op. cit. sub 64, s. 400.

¹⁸⁹ Srov. § 345 ZOK.

¹⁹⁰ CSACH, K. In: CSACH, K., HAVEL B. a kol. op. cit. sub 7, s. 7.

¹⁹¹ ŠPAČKOVÁ, M. op. cit. sub 1.

vyslovení neplatnosti usnesení valné hromady v případě porušení dohody o výkonu hlasovacích práv.

V této kapitole se tak zaměřím na otázku, zda je možné, aby v případě porušení dohody o výkonu hlasovacích práv během hlasování na valné hromadě mohl soud, na návrh poškozeného společníka, rozhodnout o neplatnosti takového usnesení valné hromady.

V rámci stručné komparace se zahraniční právní úpravou lze v první řadě odkázat na § 66c odst. 2 Obchodního zákonníku, který stanovuje najisto, že „*rozpor rozhodnutí orgánu společnosti s dohodou mezi společníky nezpůsobuje jeho neplatnost.*“ Naproti tomu ovšem v Německu a Rakousku je za určitých podmínek možné, aby rozpor usnesení valné hromady a vedlejší dohody vedl k neplatnosti takového usnesení.¹⁹²

V Německu S. Mock poukazuje na skutečnost, že pokud by byla sjednána přímo dohoda o výkonu hlasovacích práv, jejímiž účastníky by byli všichni společníci společnosti, přičemž jeden z účastníků dohody by hlasoval v rozporu s dohodou, je každý jednotlivě z ostatních společníků oprávněn podat návrh na vyslovení neplatnosti usnesení valné hromady.¹⁹³ V Rakousku jsou podmínky pro případné vyslovení neplatnosti usnesení valné hromady v případě porušení dohody o výkonu hlasovacích práv ještě o něco přísnější, jelikož nejenže by účastníky museli být všichni společníci, ale též společníků musí být pouze omezený počet a musí se jednat pouze o společnost s ručením omezeným, jak přibližuje M. Arlt.¹⁹⁴ Závěry v Německu i v Rakousku nevycházejí přímo z právní úpravy, ale ze soudních rozhodnutí, konkrétně z rozhodnutí Spolkového soudního dvora ze dne 20. 1. 1983, sp. zn. II ZR 243/81 a z rozhodnutí Nejvyššího soudního dvora ze dne 26. 8. 1999, sp. zn. 2 Ob 46/97x. Dle S. Mocka jsou však tato soudní rozhodnutí často kritizovaná.¹⁹⁵ Německý Spolkový soudní dvůr se ovšem později od svého právního názoru opatrně odklání, jak uvádí S. Černá.¹⁹⁶ Oproti tomu ve Velké Británii se doktrína shoduje na tom, že v případě porušení dohody o výkonu hlasovacích práv není možné napadat platnost přijatého usnesení valnou hromadou.¹⁹⁷

Dle české právní úpravy kapitálových společností platí, že neplatnosti usnesení valné hromady se lze dovolávat pouze z důvodu rozporu se zákonem, stanovami anebo dobrými mravy (§ 428 odst. 2 ZOK pro akciové společnosti a § 191 odst. 2 ZOK pro společnosti s ručením

¹⁹² MOCK, S., CSACH, K., HAVEL, B. op. cit. sub 5, s. 28.

¹⁹³ MOCK, S. In: MOCK, S., CSACH, K., HAVEL, B. op. cit. sub 5, s. 300.

¹⁹⁴ ARLT, M. In: MOCK, S., CSACH, K., HAVEL, B. op. cit. sub 5, s. 163.

¹⁹⁵ MOCK, S. In: MOCK, S., CSACH, K., HAVEL, B. op. cit. sub 5, s. 29.

¹⁹⁶ ČERNÁ, S. op. cit. sub 2.

¹⁹⁷ ZAKRZEWSKI, R. In: MOCK, S., CSACH, K., HAVEL, B. op. cit. sub 5, s. 272.

omezeným). V českém právním prostředí se valná většina právní teorie kloní k názoru, že porušení vedlejší dohody obecně (a tím pádem i dohody o výkonu hlasovacích práv) nezakládá právo úspěšně se dovolat neplatnosti usnesení valné hromady. Tento většinový názor zastává kupříkladu S. Černá¹⁹⁸ či V. Janošek,¹⁹⁹ naproti tomu M. Novotná zastává názor opačný.²⁰⁰

Argumenty M. Novotné jsou, že porušením dohody o výkonu hlasovacích práv, jakožto smluvního ujednání, dojde k jednání odporujícímu dobrým mravům, zásadě *pacta sunt servanda* vyjádřené v § 3 odst. 2 písm. d) OZ a povinnosti poctivosti dle § 6 OZ, tedy tím pádem i k porušení zákona. Podle M. Novotné pak nelze, při respektování základních zásad soukromého práva dojít k závěru, kdy jednání, kterým byl porušen zákon a dobré mravy, povede k následku, který je souladný se zákonem a s dobrými mravy.²⁰¹

Nejvyšší soud České republiky za předchozí právní úpravy dospěl k následujícímu: „*Důvodem neplatnosti usnesení valné hromady by mohl být výkon hlasovacího práva v rozporu s dobrými mravy. Tento rozpor s dobrými mravy by mohl být dán výkonem hlasovacího práva v rozporu s uzavřenou smlouvou.*“²⁰² V daném případě ovšem nešlo o dohodu o výkonu hlasovacích práv jako celek, ale o ujednání vtělené do smlouvy o převodu obchodního podílu, které zavazovalo společníka hlasovat pro schválení převodu obchodního podílu. Navíc, jak uvádí M. Špačková, rozhodovací praxe Nejvyššího soudu České republiky na toto rozhodnutí již nenavázala.²⁰³

Osobně se s názorem M. Novotné neztotožňuji a domnívám se, že se při porušení dohody o výkonu hlasovacích práv nelze úspěšně dovolat neplatnosti usnesení valné hromady. V prvé řadě lze jistě s M. Novotnou souhlasit v tom, že porušení dohody o výkonu hlasovacích práv je porušením zásady *pacta sunt servanda* a může tak být posouzeno v určitých případech i jako jednání porušující dobré mravy. Nedomnívám se ovšem, že i kdyby bylo na valné hromadě hlasováno „jednáním porušujícím dobré mravy“, byť si nemyslím, že každé hlasování v rozporu s dohodou o výkonu hlasovacích práv lze posoudit jako rozporné s dobrými mravy, že by poté takové hlasování zakládalo rozpornost usnesení valné hromady s dobrými mravy. Ostatně, právní úprava směřuje na rozpornost usnesení valné hromady s dobrými mravy, nikoliv na samotné hlasování. I pokud by bylo usnesení valné hromady přijato „na podkladě“ hlasování v rozporu

¹⁹⁸ ČERNÁ, S. op. cit. sub 2.

¹⁹⁹ JANOŠEK, V. op. cit. sub 40.

²⁰⁰ NOVOTNÁ, M. op. cit. sub 160.

²⁰¹ Tamtéž.

²⁰² Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky ze dne 24. 9. 2003, sp. zn. 29 Odo 102/2003.

²⁰³ ŠPAČKOVÁ, M. op. cit. sub 1.

s uzavřenou dohodou, nebylo by samotné usnesení *per se* rozporné s dobrými mravy. Účelem právní úpravy neplatnosti usnesení valné hromady je, mimo jiné, obecná ochrana zákonnosti ve vnitřních poměrech společnosti, respektive souladu těchto vnitřních poměrů s autonomní úpravou provedenou ve společenské smlouvě, jak popisuje P. Šuk.²⁰⁴ Do zmíněného účelu by, dle mého názoru, bylo až nepřiměřeně zasaženo, pokud by se dovodilo, že na základě porušení závazku mezi (minimálně) dvěma společníky může dojít k vyslovení neplatnosti celého usnesení valné hromady, což je vždy značným zásahem nejen do práv společnosti, ale i do práv ostatních společníků. Domnívám se, že dohody o výkonu hlasovacích práv, které jsou svou povahou obligační ujednání s účinky *inter partes*, mají mít v případě porušení některou ze stran následky rovněž pouze *inter partes*. V opačném případě by došlo k nepřiměřenému zásahu do práv společnosti a ostatních společníků, kteří by nejen nebyli smluvní stranou dohody o výkonu hlasovacích práv, ale ani by o ní nemuseli mít poněti.²⁰⁵ Je taktéž třeba mít na paměti, že poškozený společník má k dispozici mnoho dalších postupů, jak se „bránit“ či alespoň náhradně uspokojit v případě porušení dohody o výkonu hlasovacích práv.²⁰⁶ Navíc, jak dodává P. Šuk, při rozhodování o neplatnosti usnesení valné hromady je třeba dbát zájmu na stabilitě vnitřních poměrů korporace a na principu proporcionality, přičemž v řadě případů nebude mít porušení nejen dobrých mravů natolik závažné právní následky, aby odůvodňovaly tak výrazný zásah do poměrů společnosti.²⁰⁷ I při posuzování (ne)platnosti usnesení valné hromady by mělo být usnesení „spíše platné než neplatné“.²⁰⁸ Uvedené důvody a hlediska, na něž je třeba brát zřetel, dle mého převažují nad zájmem jednotlivých společníků, aby bylo hlasováno v souladu s dohodou o výkonu hlasovacích práv. V opačném případě by *ad absurdum* mohlo být prohlášeno za neplatné usnesení valné hromady ve společnosti s mnoha společníky, kde pouze dva společníci spolu uzavřeli dohodu o výkonu hlasovacích práv, přičemž jeden společník hlasoval v rozporu s ní. Takový extenzivní výklad právní úpravy neplatnosti usnesení valné hromady by neopodstatněně zasahoval do práv společnosti a ostatních společníků a poskytoval až nedůvodnou ochranu soukromému zájmu (často) jednoho společníka na úkor zájmu společnosti.

Lze tedy shrnout, že ačkoliv platí nejen zásada *pacta sunt servanda*, nemělo by porušení smluvního závazku mít za následek zasažení do práv třetích osob či samotné společnosti, a to s ohledem na argumenty uvedené výše. Poškozený společník má řadu jiných postupů, jak se bránit

²⁰⁴ ŠUK, P. In: ŠTENGLOVÁ, I., HAVEL, B., CILEČEK, F., KUHN, P., ŠUK, P. op. cit. sub 63, s. 891.

²⁰⁵ Kdy diskrétnost je jednou z předností vedlejších dohod obecně a častou motivací k jejich uzavírání, jak bylo uvedeno na počátku diplomové práce.

²⁰⁶ Srov. kapitulu 3.1.1. této diplomové práce.

²⁰⁷ ŠUK, P. In: ŠTENGLOVÁ, I., HAVEL, B., CILEČEK, F., KUHN, P., ŠUK, P. op. cit. sub 63, s. 901.

²⁰⁸ Tamtéž, s. 895.

proti skutečnosti, že druhý společník dohodu o výkonu hlasovacích práv porušil a hlasoval v rozporu s *inter partes* závazným ujednáním.²⁰⁹

3.3. Zneužití hlasovacího práva

Vyjma vyslovení neplatnosti usnesení valné hromady, které bylo popsáno v předchozí kapitole, dovozuje M. Novotná i to, aby soud vyslovil, že k hlasům společníka, který porušil dohodu o výkonu hlasovacích práv, nelze přihlížet dle § 212 odst. 2 OZ.²¹⁰ Podobný názor má i L. Slavíková, která uvádí, že pokud společník hlasuje v rozporu s dohodou o výkonu hlasovacích práv, aniž by k tomu měl legitimní důvod, lze na toto hlasování pohlížet v některých případech jako na zneužití hlasovacího práva.²¹¹ Otázka případného zneužití hlasovacího práva může vyvstat i v souvislosti s řízením o neplatnosti usnesení valné hromady, které bylo popsáno v předchozí kapitole, jelikož bude-li tvrzeným důvodem neplatnosti usnesení valné hromady stejné zneužití hlasovacího práva, je takové řízení *ex lege* spojeno dohromady,²¹² byť jde o na sobě jinak nezávislá řízení.²¹³

Podle § 212 odst. 2 OZ platí, že zneužije-li člen soukromé korporace hlasovací právo k újmě celku, rozhodne soud na návrh toho, kdo prokáže právní zájem, že k hlasu tohoto člena nelze pro určitý případ přihlížet. Z textace zákonného předpisu plyne, že zneužití hlasovacího práva musí být k újmě celku.

Výše zmíněné autorky ovšem dovozují, že způsobení újmy celku není definičním znakem zneužití hlasovacího práva a je, dle jejich názoru, nutné § 212 odst. 2 OZ vykládat extenzivněji, v opačném případě by došlo k odepření spravedlnosti poškozeným společníkům.^{214,215}

Naproti tomu D. Hrabánek definuje zneužití hlasovacího práva jako „*hlasování člena v rozporu se zřejmým zájmem korporace, tj. k její škodě, případně i ke škodě jejích členů (arg. „k újmě celku“)*“.²¹⁶ Obdobně i K. Kovaříček dospěl k závěru, že je nutné nejen způsobení újmy společnosti, ale i společníkům.²¹⁷

²⁰⁹ Viz kapitola 3.1. této diplomové práce.

²¹⁰ NOVOTNÁ, M. op. cit. sub 160.

²¹¹ SLAVÍKOVÁ, L. op. cit. sub 126, s. 157.

²¹² Srov. § 88 odst. 4 zákona č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních, ve znění pozdějších předpisů.

²¹³ ŠTENGLOVÁ, I., HAVEL, B., CILEČEK, F., KUHN, P., ŠUK, P. op. cit. sub 63, s. 899.

²¹⁴ SLAVÍKOVÁ, L. op. cit. sub 126, s. 158.

²¹⁵ NOVOTNÁ, M. op. cit. sub 160.

²¹⁶ HRABÁNEK, D. In: PETROV, J., VÝTISK, M., BERAN, V. a kol. op. cit. sub 27, § 212. In: Beck-online [právní informační systém].

²¹⁷ KOVAŘÍČEK, K. Místo § 212 odst. 2 ObčZ v českém právním systému a hmotněprávní podmínky jeho aplikace. *Právní rozhledy*, 2020, č. 5, s. 162-170.

Osobně se přikláním k posledně citovaným autorům a soudím, že nebude možné klasifikovat porušení dohody o výkonu hlasovacích práv jako zneužití hlasovacího práva. Dle mého názoru je nutné dané ustanovení vykládat tak, že skutečně musí být způsobena újma společnosti či všem jejím společníkům (tj. „celku“). Za předpokladu, kdy společník poruší dohodu o výkonu hlasovacích práv tím, že hlasuje v rozporu s ní, tím bezpochyby způsobí újmu svému kontrahentovi, tedy často jinému společníkovi, nicméně nelze z takového jednání bez dalšího dovozovat újmu společnosti či ostatních společníků. Tím spíše pak, pokud by o dohodě o výkonu hlasovacích práv neměli ostatní společníci povědomí. Na druhou stranu se lze domnívat, že pokud by dohoda o výkonu hlasovacích práv byla uzavřena mezi všemi společníky, pak by, v případě jejího porušení, mohly být znaky § 212 odst. 2 OZ naplněny. Dohody o výkonu hlasovacích práv ovšem nejčastěji nebudou uzavřeny mezi všemi společníky.

Soudím, že se tento závěr uplatní i v případě *voting trusts*, které byly v této práci mnohokrát zmíněny. Byť v případě hlasování v rozporu s uzavřenou dohodou společník způsobí újmu více lidem (ostatním členům unifikovaného bloku), stále se nebude dát hovořit o újmě celku, tedy nebude možné klasifikovat takové hlasování společníka jako zneužití hlasovacího práva podle § 212 odst. 2 OZ. Tím spíše poté lze doporučit společníkům, aby závazky z dohody o výkonu hlasovacích práv utvrzovali především sjednáním smluvní pokuty.

V kontextu mých argumentů ohledně neplatnosti usnesení valné hromady se taktéž domnívám, že by i v tomto případě bylo nepřihlízení k hlasům společníka, který dohodu o výkonu hlasovacích práv porušil, až příliš závažným následkem a došlo by k zásahu do práv ostatních společníků.

Byť je pravdou, že porušení dohody o výkonu hlasovacích práv obvykle bude znamenat vznik újmy na straně druhého společníka, soudím, že smyslem a účelem dohod o výkonu hlasovacích práv (a i vedlejších dohod obecně) stále je upravit závazky výlučně *inter partes*. Za předpokladu, kdy společník, který dohodu o výkonu hlasovacích práv neporušil, má možnosti odčinění vzniklé újmy dle sjednaných nároků mezi stranami (viz kapitola 3.1.1. této diplomové práce), není souladné s institutem vedlejších dohod jako celkem, aby v případě jejich porušení došlo k zásahu do práv ostatních společníků, natož pak samotné společnosti, lhostejno zda ve formě zneužití hlasovacího práva, či prohlášení usnesení valné hromady za neplatné.

Závěr

Předkládaná diplomová práce si kladla za cíl zodpovědět na otázku, zda poskytuje současná právní úprava dostatečný prostor pro řešení vybraných právních problémů souvisejících s dohodami o výkonu hlasovacích práv. Soudím, že ano. Předkládaná práce si kladla za cíl zodpovědět na tuto otázku skrze vybrané problémy a dospěla k závěru, že i přes absenci výslovné právní úpravy si současné pozitivní právo umí poradit s vybranými právními problémy, které mohou v souvislosti s uzavíráním dohod o výkonu hlasovacích práv nastat.

Po obecném úvodu a představení pojmu vedlejších dohod obecně a i konkrétněji dohod o výkonu hlasovacích práv bylo zapotřebí se zabývat otázkou, kdo vůbec může vedlejší dohodu (a tedy i dohodu o výkonu hlasovacích práv) uzavřít. Byť nejčastějšími subjekty budou společníci, mohou být účastníky i třetí osoby, stejně tak za určitých podmínek může být účastníkem dohody i samotná společnost, musí však být splněna podmínka, že subjektem takové vedlejší dohody budou všichni společníci. Zároveň bude muset být v každém konkrétním případě posuzováno, zda takové ujednání není v rozporu se zákazem samoregulace společnosti či v rozporu s obecnými korektivy právních jednání ve smyslu § 1 odst. 2 OZ.

Předmětem dohod o výkonu hlasovacích práv je, jak je z názvu patrné, výkon hlasovacího práva. Práce si kladla i otázku, zda může být v poměrech společnosti s ručením omezeným hlasovací právo samostatně převoditelné. Hlasovací právo není samostatně převoditelné ani v poměrech společnosti s ručením omezeným (pro akciovou společnost tak stanoví § 281 odst. 4 ZOK výslovně), neboť práva a povinnosti společníků zásadně nelze z podílu vyčleňovat a nakládat s nimi dle libosti, což platí i pro hlasovací právo.

Dohoda o výkonu hlasovacích práv taktéž může být posouzena jako smlouva o společnosti (§ 2716 a násl. OZ), a to aniž by mezi společníky byla výslovně projevěna vůle sdružit se ve společnosti občanského práva. V daném případě je tak nutné mít na paměti následky, bude-li dohoda o výkonu hlasovacích práv posouzena jako smlouva o společnosti, zejména s ohledem na přechod práv a povinností a zákonný zákaz konkurence.

Po zjištění obecných předpokladů se práce zabývala problematikou podmínek platnosti, respektive si kladla otázku, za jakých podmínek může být dohoda o výkonu hlasovacích práv ve vybraných případech posouzena jako neplatná, či naopak, za jakých podmínek může být v určitém případě platná. S ohledem na absenci úpravy dohod o výkonu hlasovacích práv v zákoně o obchodních korporacích oproti úpravě, kterou před rekodifikací obsahoval obchodní zákoník, vyvstala otázka, zda se i v poměrech současného soukromého práva uplatní zákaz, který byl dříve výslovně stanoven v § 186d ObchZ. Takové dohody, které by odporovaly dříve platnému § 186d

ObchZ budou *de facto* zakázané i dnes, neboť toto ustanovení sledovalo právě zákaz samoregulace společnosti a zásadu rovného zacházení, což jsou zásady, které se uplatní i dnes, přesto v konkrétních případech bude moci být stanoveno, že i takové dohody dnes obstojí, pokud to budou odůvodňovat skutkové okolnosti toho kterého případu.

Ke stejnému závěru došla práce i v otázce, zda je zakázáno sjednat úplatu při uzavření dohody o výkonu hlasovacích práv. Úplatná dohoda není *per se* nepřijatelná. Nepřijatelná je taková úplatná dohoda, v jejímž důsledku poruší společník povinnost loajality a může pak být neplatné takové hlasování, které bude k újmě celku ve smyslu § 212 odst. 2 OZ. I pro takovou dohodu o výkonu hlasovacích práv se uplatní závěr vyslovený výše, tedy, že v konkrétním případě může být i úplatná dohoda, kterou by jinak stíhala neplatnost, posouzena jako platná, nebude-li v rozporu s obecnými korektivy právního jednání a sledovat legitimní cíl, přičemž nedojde k porušení zásady rovného zacházení.

Součástí dohody o výkonu hlasovacích práv taktéž může být smlouva o plnění třetí osoby, a to v obou jejích podobách, tedy smlouva o splnění třetí osoby i garanční smlouva. U garanční smlouvy platí, že se jí společník pouze zavazuje, že orgán společnosti přijme určité rozhodnutí, což může být (a nejspíše i bude) stvrzeno smluvní pokutou, nezavazuje se však k vyvíjení nějakého tlaku a nezavazuje se k udělování pokynů do obchodního vedení.

Bude-li hlasováno v rozporu s dohodou o výkonu hlasovacích práv, má poškozený společník různé možnosti, jak se domoci nápravy, či především alespoň satisfakce. Nejčastěji bude součástí dohody o výkonu hlasovacích práv smluvní pokuta, která bude poškozenému společníkovi při splnění sjednaných podmínek náležet. Hlasování dle dohody o výkonu hlasovacích práv může být teoreticky i vynuceno skrze řízení o nahrazení projevu vůle, praktické dopady takového rozhodování však budou minimální, zejména s ohledem na skutečnost, že druhý kontrahent bude muset dohodu o výkonu hlasovacích práv nejprve porušit a hlasovat v rozporu s ujednáním, než bude moci být řízení zahájeno. Opačný důsledek ovšem je u možnosti nařízení předběžného opatření, shledá-li soud nárok navrhovatele za osvědčený v konkrétním případě, vydá předběžné opatření nahrazující projev vůle druhého společníka.

Společníka, který dohodu o výkonu hlasovacích práv porušil, by za určitých okolností mohlo být možné rovněž ze společnosti vyloučit, avšak pouze v poměrech společnosti s ručením omezeným, jelikož dle znění § 204 odst. 1 ZOK lze společníka vyloučit i pokud závažným způsobem porušuje svou povinnost, pod což se řadí i povinnost loajality. V konkrétním případě by tak mohlo být jednání společníka, který uzavřel dohodu o výkonu hlasovacích práv, posouzeno

jako porušení povinnosti loajality. Pokud by se jednalo o porušení závažným způsobem, bylo by možné společníka společnosti s ručením omezeným ze společnosti vyloučit.

Naproti tomu nebude možné v důsledku porušení dohody o výkonu hlasovacích práv (či hlasování v rozporu s uzavřenou dohodou o výkonu hlasovacích práv) prohlásit usnesení valné hromady za neplatné. Zájem na zachování platnosti usnesení valné hromady převáží nad zájmem na dodržování dohody o výkonu hlasovacích práv jakožto obligačního *inter partes* ujednání. V opačném případě by došlo k neopodstatněnému zásahu do práv společnosti a ostatních společníků a byla by poskytnuta až nedůvodná ochrana soukromému zájmu (často) jednoho společníka na úkor zájmu společnosti.

Hlasování v rozporu s uzavřenou dohodou o výkonu hlasovacích práv taktéž nebude možné posoudit jako zneužití hlasovacího práva. I v tomto případě by bylo nepřihlížení k hlasům společníka, který dohodu o výkonu hlasovacích práv porušil, až příliš závažným následkem v kontextu porušení závazku mezi dvěma stranami. Navíc takové hlasování ve většině případů ani nenaplní předpoklad újmy celku, který je pro zneužití hlasovacího práva vyžadován.

Seznam zkratk

OZ	Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů
ZOK	Zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích), ve znění pozdějších předpisů
ObchZ	Zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění účinném do 31. 12. 2013
Obchodný zákonník	Zákon č. 513/1991 Zb., obchodný zákonník, v znení neskorších predpisov

Seznam použitých zdrojů

Seznam použité literatury

BHAT, S. *Law of Business Contracts in India*, India: SAGE Publications India Pvt, 313 s., 2018. ISBN 9788132102236.

CSACH, K., HAVEL B. a kol. *Akcionářské dohody*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 320 s. 2017. ISBN 9788075527844.

ČERNÁ, S., ŠTENGLOVÁ, I., PELIKÁNOVÁ, I. a kol. *Právo obchodních korporací*. 2. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2021. 443 s. ISBN: 9788075989918.

ČERNÁ, S. Vedlejší dohody (sideletters) společníků kapitálových společností. *Obchodněprávní revue*, 2011, č. 1, s. 1-10.

DVOŘÁK, J., ŠVESTKA, J., ZUKLÍNOVÁ, M. a kol. *Občanské právo hmotné. Svazek 1. Díl první: Obecná část*. 2., aktualizované a doplněné vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2016. 436 s. ISBN: 9788075521873.

ELIÁŠ, K. Obchodní podíl ve společnosti s ručením omezeným. *Bulletin advokacie*, 1996, č. 8, s. 55-69.

FLÍDR, J. Nahrazení projevu vůle společníka zavázaného z dohody o výkonu hlasovacích práv. In: EICHLEROVÁ a kol. (eds.) *Rekodifikace obchodního práva – pět let poté. Svazek I. Pocta Stanislavě Černé*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2019, 544 s., ISBN 9788075984272.

HAVEL, B., CSACH, K., LASÁK, J. Glosa k (ne)zakázaným ujednáním akcionářských dohod v českém soukromém akciovém právu ve světle aktuální judikatury. *Právní rozhledy*, 2019, č. 17, s. 596-600.

HAVEL, B. *Převody obchodních podílů a akcií*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2022. 332 s. ISBN 9788076763968.

HENDRYCH, D. a kol. *Právní slovník*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009. 1481 s. ISBN: 9788074000591.

HORÁKOVÁ, B. Průlom do společenské smlouvy v kontextu vedlejších dohod společníků. *Obchodněprávní revue*. 2022, č. 4, s. 252.

HORÁKOVÁ, B. Ujednání akcionářských dohod o liquidation preference optikou českého korporátního práva. *Právní rozhledy*. 2022, č. 21, s. 746.

JANOŠEK, V. Dohody o výkonu hlasovacích práv, akcie bez hlasovacích práv, sistace hlasovacích práv akcionáře (nejen) na základě ujednání stanov. *Obchodněprávní revue*. 2016, č. 4, s. 109-118.

JANOŠEK, V. Vrchní soud v Olomouci: Zákaz převodu hlasovacího práva bez převodu akcie. *Obchodněprávní revue*, 2017, č. 9, 263 s.

JANOŠEK, V. Vrchní soud v Praze: Neplatné ujednání akcionářské smlouvy, na základě kterého se akcionáři zavazují zajistit, aby se jimi nominovaní členové představenstva řídili v rámci obchodního vedení pokyny akcionářů. *Právní rozhledy*, 2019, č. 8, s. 300.

JOSKOVÁ, L. Tichá společnost – zvláštní druh společnosti občanského práva. *Právní rozhledy*, 2018, č. 17, s. 581-584.

KOVAŘÍČEK, K. Místo § 212 odst. 2 ObčZ v českém právním systému a hmotněprávní podmínky jeho aplikace. *Právní rozhledy*, 2020, č. 5, s. 162-170.

LASÁK, J., DĚDIČ, J., POKORNÁ, J., ČÁP, Z., SKÁLOVÁ, J. a kol. *Zákon o obchodních korporacích: Komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2021. 2628 s. ISBN: 9788075988812.

MELZER, F., TĚGL, P. a kol. *Občanský zákoník § 2716-2893*. Praha: C. H. Beck, 2021, 1520 s. ISBN: 9788074008184.

MOCK, S., CSACH, K., HAVEL, B. *International handbook on shareholders' agreements: regulation, practice and comparative analysis*. Berlin: De Gruyter, 680 s., 2018. ISBN 9783110501568.

NOVOTNÁ, M. Rozhodování o neplatnosti usnesení orgánu obchodní korporace v intencích základních zásad soukromého práva. *Bulletin advokacie*. 2017, č. 3, s. 34.

PAVELICH, J. The shareholder judgment rule: Delaware's permissive response to corporate vote-buying. Online. *The Journal of corporation law*. 2005, roč. 31, č. 1, s. 247.

PETROV, J., VÝTISK, M., BERAN, V. a kol. *Občanský zákoník*. 2. vydání (2. aktualizace). Praha: C. H. Beck, 2023. 3352 s. ISBN 9788074007477.

SLAVÍKOVÁ, L. *Výkon hlasovacího práva v akciové společnosti*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2022, ISBN 978807676541.

SUCHOŽA, J. a kol. *Obchodný zákonník a súvisiace predpisy: komentár*. Bratislava: Eurounion, 2016, 1336 s. ISBN: 9788089374342.

ŠPAČKOVÁ, M. Akcionářské dohody o výkonu hlasovacího práva a limity jejich sjednávání. *Bulletin advokacie*, 2019, č. 7-8, s. 47.

ŠTENGLOVÁ, I., HAVEL, B., CILEČEK, F., KUHN, P., ŠUK, P. *Zákon o obchodních korporacích: komentář*. 3. vyd. Praha: C. H. Beck, 2020. 1336 s. ISBN: 9788074007996.

WINTEROVÁ, A., MACKOVÁ, A. a kol. *Civilní právo procesní. Díl první: řízení nalézací*. 9. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2018, 648 s., ISBN 9788075022981.

WOLF, R. Ch. *The Law and Practice of Shareholders' Agreements in National and International Joint Ventures: Common and Civil Law Uses*. Alphen aan den Rijn: Wolters Kluwer, Law & Business, 2014, 480 s. ISBN 9789041147677.

Seznam použitých internetových zdrojů

GIANFRATE, G. What Do Shareholders' Coalitions Really Want? Evidence from Italian voting trusts.. *Corporate governance: an international review*. 2007, roč. 15, č. 2, s. 122-132. ISSN 0964-8410. [online]. [cit. 2024-02-15]. Dostupné z: <https://doi.org/10.1111/j.1467-8683.2007.00549.x>

HIRST, S. Social Responsibility Resolutions. *The Harvard Law School Program on Corporate Governance*. č. 6, 2016. [online]. [cit. 2024-04-10]. Dostupné z: https://scholarship.law.bu.edu/faculty_scholarship/342/

CHEMLA, G., HABIB, M. A., LJUNGQVIST, A. An Analysis Of Shareholder Agreements. *Journal of the European Economic Association*. 2007, roč. 5, č. 1, s. 93-121. ISSN 1542-4766. [online]. [cit. 2024-02-25]. Dostupné z: https://www.zora.uzh.ch/id/eprint/63184/1/Chemla_An_Analysis_of_Shareholder_Agreements.pdf

LEGAL INFORMATION INSTITUTE. CORNELL LAW SCHOOL. *Voting trust* [online]. [cit. 2023-12-31]. Dostupné z: https://www.law.cornell.edu/wex/voting_trust#

UNCITRAL Draft model law on a simplified business entity. A/CN.9/WG.I/WP.89. [online]. [cit. 2023-12-31]. Dostupné z: <https://documents-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/LTD/V15/005/91/PDF/V1500591.pdf?OpenElement>

Seznam použitých právních předpisů

Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích), ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 33/2020 Sb., kterým se mění zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích), ve znění zákona č. 458/2016 Sb., a další související zákony

Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění účinném do 31. 12. 2013

Zákon č. 513/1991 Zb., obchodný zákonník, v znení neskorších predpisov

Zákon č. 500/2001 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa Obchodný zákonník v znení neskorších predpisov

Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/1132 ze dne 14. června 2017 o některých aspektech práva obchodních společností (kodifikované znění)

General Corporation Law of the State of Delaware

Seznam použité judikatury

Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky ze dne 25. 5. 2021, sp. zn. 28 Cdo 1017/2021-II

Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky ze dne 16. 3. 2021, sp. zn. 27 Cdo 1873/2019

Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky ze dne 24. 11. 2010, sp. zn. 28 Cdo 3158/2010

Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky ze dne 28. 2. 2012, sp. zn. 29 Cdo 3581/2010

Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky ze dne 24. 9. 2003, sp. zn. 29 Odo 102/2003

Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky ze dne 22. 4. 2009, sp. zn. 29 Cdo 2254/2007

Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky ze dne 9. 3. 2022, sp. zn. 27 Cdo 3330/2020

Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 31. 1. 2006, sp. zn. 29 Odo 1007/2005

Rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 23. 1. 2019, sp. zn. 14 Cmo 23/2018

Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 13. 6. 2019, sp. zn. 7 Cmo 422/2015

Rozsudek Vrchního soudu v Olomouci ze dne 10. 7. 2019, sp. zn. 8 Cmo 89/2019

Usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 22. 11. 2016, sp. zn. 5 Cmo 202/2014

Rozhodnutí Nejvyššího soudu Československé republiky ze dne 15. 3. 1928, sp. zn. Rv I 632/27 [Vážný 7872]

Schreiber v. Carney, 447 A.2d 17 (Del. Ch. 1982)

Welton v Saffery

Seznam ostatních zdrojů

Důvodová zpráva k zákonu č. 89/2012 Sb., občanský zákoník. Sněmovní tisk č. 362/0. Parlament České republiky, Poslanecká sněmovna, 2013, VI. volební období [cit. 8. 12. 2023].

Dostupné z: https://vlada.gov.cz/assets/media-centrum/aktualne/d_vodov_zpr_va_k_oz_30_1_5.2008.pdf

Důvodová zpráva k zákonu č. 33/2020 Sb., kterým se mění zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích), ve znění zákona č. 458/2016 Sb., a další související zákony. Sněmovní tisk č. 207/0. Parlament České republiky, Poslanecká sněmovna, 2018, VIII. volební období [cit. 10. 12. 2023]. Dostupné z:

<https://www.psp.cz/sqw/text/orig2.sqw?idd=135885>

Dohody společníků kapitálových společností o výkonu hlasovacích práv

Abstrakt

Předkládaná diplomová práce se zabývá dohodami společníků kapitálových společností o výkonu hlasovacích práv a zaměřuje se na otázku, zda současná právní úprava poskytuje dostatečný prostor pro řešení vybraných právních problémů souvisejících s dohodami o výkonu hlasovacích práv. Diplomová práce je členěna na úvod, tři kapitoly a na závěr.

V první kapitole diplomová práce pojednává obecně o vedlejších dohodách společníků kapitálových společností a o subjektech, které mohou vedlejší dohody uzavírat. V této části se práce zabývá především otázkou, zda může vedlejší dohodu uzavřít i třetí osoba stojící mimo společnost či samotná společnost, jejíž společníci vedlejší dohodu uzavírají.

Druhá kapitola se zaměřuje již konkrétněji na dohody o výkonu hlasovacích práv. Nejprve se práce zabývá samotným výkonem hlasovacího práva a otázkou jeho samostatné převoditelnosti, přičemž posléze je pojednáno o formě a obsahových náležitostech dohody o výkonu hlasovacích práv a o posouzení dohody o výkonu hlasovacích práv jako smlouvě o společnosti. V poslední části se práce zabývá podmínkami platnosti u některých typů dohod o výkonu hlasovacích práv. Práce si zejména klade otázku, zda jsou i po rekonstrukci zakázány dohody o výkonu hlasovacích práv, které dříve zapovídal obchodní zákoník, zda je možné v dohodě o výkonu hlasovacích práv sjednat úplatu a zda je možné jako součást dohody o výkonu hlasovacích práv sjednat smlouvu o plnění třetí osoby.

Ve třetí a poslední kapitole se práce zabývá soukromoprávními důsledky porušení dohody o výkonu hlasovacích práv. Práce se zaměřuje na otázky, zda je možné nahrazení projevu vůle společníka, který hlasoval v rozporu s uzavřenou dohodou o výkonu hlasovacích práv, či zda je možné takového společníka ze společnosti vyloučit. V poslední části se poté práce zabývá otázkou, zda je možné prohlásit usnesení valné hromady za neplatné, bylo-li hlasováno v rozporu s uzavřenou dohodou o výkonu hlasovacích práv a otázkou zneužití hlasovacího práva.

Klíčová slova: dohody o výkonu hlasovacích práv, hlasovací právo, vedlejší dohody

Agreements among members of limited companies on exercise of voting rights

Abstract

The present thesis deals with the agreements among members of limited companies on the exercise of voting rights and focuses on the question whether the current legislation provides sufficient scope for solving selected legal problems related to agreements on the exercise of voting rights. The thesis is divided into an introduction, three chapters and a conclusion.

In the first chapter, the thesis deals generally with the shareholders' agreements of limited companies and the entities that can conclude shareholders' agreements. In this part, the thesis deals mainly with the question whether a third party standing outside the company or the company itself, whose members conclude the shareholders' agreement, can also conclude a shareholders' agreement.

The second chapter focuses more specifically on agreements on the exercise of voting rights. First, the thesis deals with the exercise of voting rights and the issue of their independent transferability, and then it discusses the form and content of the agreement on the exercise of voting rights and the assessment of the agreement on the exercise of voting rights as a company contract. The last part of the thesis deals with the conditions of validity for certain types of agreements on the exercise of voting rights. In particular, the thesis asks whether agreements on the exercise of voting rights that were previously prohibited by the Commercial Code are still prohibited after the recodification, whether consideration can be negotiated in an agreement on the exercise of voting rights and whether a third-party performance contract can be negotiated as part of an agreement on the exercise of voting rights.

The third and final chapter deals with the private law consequences of a breach of an agreement on the exercise of voting rights. The thesis focuses on the questions whether it is possible to replace the expression of will of a shareholder who voted in violation of the agreement on the exercise of voting rights or whether it is possible to exclude such a shareholder from the company. In the last part, the thesis then deals with the question whether it is possible to declare a resolution of a general meeting void if it was voted in violation of the agreement on the exercise of voting rights and the question of abuse of voting rights.

Key words: agreements on the exercise of voting rights, voting right, shareholders' agreements